

DZIENNIK URZĘDOWY

KOMENDY GŁÓWNEJ POLICJI

Warszawa, dnia 24 lipca 2015 r.

Poz. 59

WYTYCZNE NR 1 KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI

z dnia 23 lipca 2015 r.

w sprawie wykonywania niektórych czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów

Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355 i 529) ustala się, co następuje:

Rozdział 1 Objaśnienia ogólne

§ 1. Postępowanie przygotowawcze to nie tylko uporządkowany ciąg czynności procesowych przeprowadzanych przez policjantów w sposób określony w powszechnie obowiązujących przepisach prawa karnego, ale także wiele innych, których wyniki mają bezpośredni lub pośredni wpływ na efekty poszczególnych przedsięwzięć procesowych, a tym samym na osiąganie celów dochodzenia lub śledztwa.

§ 2. Efekty uzyskiwane w postępowaniu przygotowawczym są zależne przede wszystkim od planowania przebiegu postępowania oraz od zaangażowania do jego prowadzenia optymalnej liczby policjantów i udzielenia im wsparcia środkami będącymi w dyspozycji komórek organizacyjnych służby kryminalnej Policji, a także innych służb Policji.

§ 3. 1. Zakres przedmiotowy niniejszych wytycznych obejmuje te praktyczne aspekty prowadzenia postępowania przygotowawczego, które mogą sprawiać kłopoty interpretacyjne, oraz mają szczególnie istotny wpływ na poprawność policyjnych czynności dochodzeniowo-śledczych wykonywanych podczas prowadzenia postępowań i czynności zleconych przez prokuratora, sąd lub referendarza sądowego na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾), zwanej dalej „k.p.k.”.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246 i Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431 i 1438, Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529, z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262, 1282, 1436 i 1650, z 2014 r. poz. 85, 384, 694, 1375 i 1556 oraz z 2015 r. poz. 21, 290 i 396.

2. Wytyczne zawierają objaśnienia dotyczące nie tylko prowadzenia postępowania przygotowawczego, ale także wskazówki ułatwiające stosowanie przepisów regulujących:

- 1) prowadzone w trybie art. 307 k.p.k. postępowanie sprawdzające;
- 2) wykonywanie czynności zabezpieczających dowody w niezbędnym zakresie w trybie art. 17 § 2, art. 308 i art. 488 § 1 k.p.k. oraz art. 32e § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382), zwanej dalej „u.p.n.”;
- 3) wykonywanie czynności dowodowych w trybie art. 327 § 3, art. 404a i art. 488 § 1 k.p.k. oraz art. 32e § 4 u.p.n.

3. Wytyczne zostały opracowane z uwzględnieniem odnoszących się do udziału Policji w postępowaniu karnym przepisów:

- 1) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 września 2014 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. poz. 1218, z późn. zm.²⁾), zwanego dalej „regulaminem prokuratury”;
- 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 925).

Rozdział 2

Przyjmowanie zawiadomienia o przestępstwie, prowadzenie postępowania sprawdzającego i wykonywanie czynności procesowych w niezbędnym zakresie dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem

§ 4. 1. Zawiadomienie o przestępstwie powinno być przyjęte od każdej osoby, która w tym celu przybyła do jednostki organizacyjnej Policji, zwanej dalej „jednostką Policji”, lub zwróciła się do policjanta w jakimkolwiek innym miejscu – również wtedy, gdy inna jednostka Policji lub inny organ ścigania jest właściwy miejscowo lub rzeczowo do prowadzenia postępowania przygotowawczego, zwanego dalej „postępowaniem”.

2. Policjant przyjmujący od pokrzywdzonego zawiadomienie o przestępstwie w sprawach o przestępstwa określone w art. 197-199 k.k. powinien ograniczyć się do uzyskania od niego najważniejszych faktów i dowodów, którymi w szczególności mogą być dane dotyczące daty i miejsca popełnienia przestępstwa, dane identyfikujące sprawcę, w tym jego opis, dane świadków i dokumentacja medyczna będąca w dyspozycji pokrzywdzonego (art. 185c § 1 k.p.k.).

3. Podczas przyjmowania zawiadomienia o przestępstwie od pokrzywdzonego może być obecna osoba przez niego wskazana, jeżeli nie uniemożliwia to przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób, co wynika z przepisu art. 299a k.p.k. Osobą tą w szczególności może być osoba najbliższa lub przedstawiciel instytucji lub organizacji społecznej wspierającej ofiary przestępstw.

4. O obecności osoby wskazanej przez pokrzywdzonego decyduje policjant przeprowadzający czynność. Fakt odmowy dopuszczenia obecności tej osoby w czynności odnotowuje się w protokole z czynności.

5. W związku z tym, iż zgodnie z art. 304a k.p.k. jednocześnie z przyjęciem ustnego zawiadomienia o przestępstwie można osobę zawiadamiającą przesłuchać w charakterze świadka, należy pamiętać o zastrzeżonej w art. 171 § 3 k.p.k. obecności przedstawicieli ustawowych lub faktycznych opiekunów podczas przyjmowania zawiadomień o przestępstwach i przesłuchiwanie w charakterze świadków małoletnich w wieku do 15 lat, a także o wyłącznej kompetencji sądu do przesłuchiwanie w charakterze świadków małoletnich w wieku do 15 lat pokrzywdzonych przestępstwami popełnionymi z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub przestępstwami kwalifikowanymi z rozdziałów XXIII, XXV i XXVI k.k. (art. 185a § 1 i 2 oraz art. 185b § 1 k.p.k.), a także pokrzywdzonych przestępstwami określonymi w art. 197-199 k.k. (art. 185c § 2 k.p.k.).

6. Jeżeli o przestępstwie zawiadamia osoba małoletnia, która nie ukończyła jeszcze 17 lat, należy tę osobę najpierw zapoznać z treścią art. 233, 234 i 238 k.k., z uprzedzeniem nie o odpowiedzialności karnej za naruszenie tych przepisów (za składanie fałszywych zeznań, fałszywe oskarżenie lub fałszywe zawiadomienie o przestępstwie), lecz o konsekwencjach prawnych ich naruszenia przewidzianych w art. 6 u.p.n.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały opublikowane w Dz. U. z 2014 r. poz. 1962 i z 2015 r. poz. 923.

7. Protokół przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie od osoby niewładającej językiem polskim sporządza się zawsze z udziałem tłumacza, a od osoby głuchej, niemej lub głuchoniemej – z udziałem tłumacza języka migowego (daktyloga). Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z art. 204 § 1 pkt 1 k.p.k. można bez udziału daktyloga przyjąć od osoby głuchej lub niemej zawiadomienie o przestępstwie w formie pisemnej, a także przesłuchać taką osobę wyłącznie na piśmie.

8. Jeżeli nie można sporządzić protokołu przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie wobec niemożności dostatecznie komunikatywnego porozumienia się z zawiadamiającym z powodu jego specyficznego stanu psychofizycznego albo nieznajomości języka polskiego, przy jednoczesnej niemożności natychmiastowego sprowadzenia tłumacza – policjant sporządza jedynie notatkę urzędową wskazującą taki powód i zawierającą opis informacji na temat zgłaszanego przestępstwa, jakie udało się uzyskać.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8, protokół spisuje się w odpowiednim do okoliczności terminie późniejszym, na który należy wezwać osobę zawiadamiającą o przestępstwie.

10. Nie sporządza się protokołu przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie, jeżeli zawiadomienie zostało złożone na piśmie, bowiem spisanie takiego protokołu wymagane jest jedynie w przypadku przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie.

§ 5. 1. W razie otrzymania zawiadomienia o przestępstwie ściganym na wniosek, należy uzyskać taki wniosek od podmiotu uprawnionego do jego złożenia. W przypadku, gdy pokrzywdzony nie jest osobą fizyczną, wniosek należy uzyskać od organu uprawnionego do działania w jego imieniu.

2. W myśl art. 51 k.p.k. w przypadkach określonych w tym przepisie do złożenia wniosku o ściganie jest uprawniony przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której stałą pieczę pokrzywdzony pozostaje, a w myśl art. 52 k.p.k. w przypadku śmierci pokrzywdzonego do złożenia wniosku uprawnione są osoby najbliższe lub osoby pozostające na jego utrzymaniu, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia – prokurator, który działa z urzędu.

3. Wniosek o ściganie może być złożony ustnie do protokołu lub na piśmie, przy czym k.p.k. nie wymaga żadnej szczególnej formy tego pisma. Nie jest wystarczające samo zawiadomienie o przestępstwie złożone przez pokrzywdzonego, jeżeli nie zawiera wyraźnego żądania ścigania sprawcy. W takim przypadku należy uzyskać wyraźne oświadczenie pokrzywdzonego, czy składa wniosek o ściganie, które może być zamieszczone w protokole przesłuchania pokrzywdzonego w charakterze świadka albo w odrębnym protokole przyjęcia wniosku o ściganie.

4. Wniosek o ściganie można przyjąć także od osoby, która nie ukończyła 18 lat, jeśli osoba ta nabyła pełną zdolność do czynności prawnych poprzez zawarcie małżeństwa (choćby nawet małżeństwo zostało później unieważnione).

5. Jeżeli pokrzywdzona osoba dorosła nie jest ubezwłasnowolniona chociażby częściowo, ale z okoliczności faktycznych wynika, że nie składa wniosku o ściganie dlatego, że z uwagi na zaburzenia psychiczne może nie rozumieć swojej sytuacji prawnej, Policja powinna wystąpić do sądu opiekuńczego o ustanowienie kuratora w tym zakresie. Należy również wystąpić do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wydanie zarządzenia zastępującego wniosek o ściganie, jeśli przedstawiciel ustawowy lub opiekun małoletniego pokrzywdzonego nie chce złożyć wniosku o ściganie i przez to narusza jego dobro (albo jest sprawcą danego przestępstwa).

§ 6. 1. W postępowaniu sprawdzającym, o którym mowa w art. 307 k.p.k., mogą być wykonywane w szczególności następujące czynności:

- 1) skierowanie do odpowiedniej instytucji pisemnego żądania udzielenia w wyznaczonym terminie informacji o określonym fakcie lub zdarzeniu;
- 2) przyjęcie od przedstawiciela pokrzywdzonej instytucji lub organu kontroli pisemnych lub ustnych i udokumentowanych w notatce urzędowej uzupełniających informacji;
- 3) zażądanie od zawiadamiającego przedstawienia w wyznaczonym terminie dodatkowych dokumentów albo informacji, niezbędnych dla prawidłowej oceny zdarzenia;
- 4) uzyskanie od osoby pokrzywdzonej kopii posiadanej przez tę osobę dokumentacji medycznej, istotnej dla oceny zdarzenia, którego dotyczy zawiadomienie o przestępstwie (w szczególności skierowania do szpitala, innego podmiotu leczniczego lub osoby udzielającej świadczeń zdrowotnych poza zakładem, skierowania

na badania diagnostyczne i konsultacje, zaświadczenia, orzeczenia, opinii lekarskiej, karty przebiegu ciąży oraz karty informacyjnej z leczenia szpitalnego);

- 5) skierowanie do prokuratora wniosku o wystąpienie do odpowiedniego podmiotu leczniczego o udostępnienie dokumentacji medycznej istotnej dla oceny zdarzenia, którego dotyczy zawiadomienie o przestępstwie (w szczególności dokumentacji medycznej indywidualnej wewnętrznej w postaci historii zdrowia i choroby oraz historii choroby, pod warunkiem, że potrzeba dostępu jest związana z celem prowadzonego postępowania);
- 6) skierowanie do właściwej instytucji żądania przeprowadzenia kontroli w określonym zakresie.

2. W postępowaniu sprawdzającym uzupełnienia informacji zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie poprzez przesłuchanie w charakterze świadka osoby zawiadamiającej powinno się dokonać raz, chyba że przed wydaniem postanowienia kończącego to postępowanie osoba zawiadamiająca sama zgłosi zamiar uzupełnienia swoich zeznań lub taka potrzeba pojawi się w związku z informacjami nadesłanymi w trybie określonym w art. 307 § 1 k.p.k. albo innymi czynnościami podjętymi na podstawie danych zawartych w zawiadomieniu o przestępstwie.

3. Wskazane jest podejmowanie decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania przed upływem terminu określonego w art. 307 § 1 k.p.k., bowiem jeśli zawiadamiający o przestępstwie lub pokrzywdzony ujawniony w trakcie postępowania sprawdzającego nie otrzymają informacji o decyzji, co do wszczęcia postępowania w ciągu sześciu tygodni od złożenia zawiadomienia – mogą wystąpić z zażaleniem na opieszałość organu ścigania.

4. Postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia nie wymaga uzasadnienia, jednakże na wniosek pokrzywdzonego, jeżeli w postępowaniu sprawdzającym został już ujawniony, policjant podaje mu ustnie najważniejsze powody rozstrzygnięcia. Po uprzednim wezwaniu pokrzywdzonego w celu dokonania tej czynności, policjant dokumentuje tę czynność w notatce urzędowej lub czyni stosowną adnotację na oryginale postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia włączonym do akt postępowania sprawdzającego.

5. W przypadku, gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez inspektora pracy lub Najwyższą Izbę Kontroli, uzasadnienie postanowienia o odmowie wszczęcia dochodzenia sporządza się na ich pisemny wniosek złożony w terminie zawitym 7 dni od daty jego doręczenia.

6. Uzasadnienie, o którym mowa w ust. 5, powinno być sporządzone w ciągu 14 dni od daty złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia; w sprawie zawilej, w razie niemożności sporządzenia uzasadnienia w terminie, kierownik jednostki Policji może przedłużyć ten termin na czas oznaczony.

7. Policja odmawia przyjęcia wniosku złożonego po terminie lub jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.p.k. (nieuzupełnienie braku w terminie). W przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku policjant wydaje zarządzenie, na które przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem, o czym wnoszącego zażalenie należy pouczyć.

8. Policja nie jest obowiązana do zawiadamiania prokuratora o rozpoczęciu postępowania sprawdzającego. Nadzór prokuratora nad tym postępowaniem ma więc zasadniczo charakter następczy i polega na weryfikacji (zatwierdzeniu) wydanego przez Policję postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa albo czynnościach weryfikacyjnych podjętych przez prokuratora w związku ze złożonym zażaleniem na postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia. Może to być jednak nadzór bieżący, jeśli prokurator w trybie art. 326 § 1 k.p.k. zawiadomi o wdrożeniu nadzoru bieżącego organ Policji prowadzący postępowanie sprawdzające.

9. W postępowaniu sprawdzającym policjant nie może wykraczać poza ustalenia, które są niezbędne do podjęcia decyzji, co do wszczęcia lub odmowy wszczęcia postępowania i nie może realizować żadnego z jego celów określonych w art. 297 § 1 k.p.k. Jeżeli występuje jedna z okoliczności wyłączających ściganie i wymienionych w art. 17 § 1 k.p.k. lub art. 151 k.k.s., nie przeprowadza się postępowania sprawdzającego, a gdy już podjęto czynności w tym postępowaniu – należy je niezwłocznie zakończyć.

10. Jeżeli w toku postępowania sprawdzającego okaże się, że czyn będący przedmiotem tego postępowania stanowi tylko wykroczenie, wydaje się postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania i podejmuje dalsze czynności w trybie przewidzianym dla wykroczeń, według procedury ustalonej w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013 r. poz. 395, z późn. zm.³⁾). W tym celu należy wykonać uwierzytelnione odpisy materiałów postępowania sprawdzającego i po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania przekazać do właściwej miejscowo komórki organizacyjnej Policji prowadzącej sprawę o wykroczenia.

11. W razie potrzeby weryfikowania informacji o przestępstwie uzyskanej z innego źródła niż zawiadomienie o przestępstwie, np. własnych informacji Policji nasuwających przypuszczenie popełnienia przestępstwa lub doniesień prasowych, sprawdzeń dokonuje się przede wszystkim poprzez wykonanie odpowiednich czynności operacyjno-rozpoznawczych.

12. Nie wydaje się postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania, jeżeli postępowanie sprawdzające, które nie dostarczyło podstaw do wszczęcia postępowania, podjęto na podstawie zawiadomienia anonimowego. Jeżeli anonimowe zawiadomienie złożone bezpośrednio do Policji dotyczyło przestępstwa, dla którego właściwą formą postępowania jest dochodzenie – sporządza się notatkę urzędową uzasadniającą odstąpienie od jego wszczęcia. Kopię tej notatki należy dostarczyć prokuratorowi, jeśli to on przekazał Policji anonimowe zawiadomienie.

13. Notatkę, o której mowa w ust. 12, można także sporządzić w przypadku zakończonych negatywnym rezultatem sprawdzeń w trybie określonym w art. 307 § 5 k.p.k. własnych informacji Policji nasuwających przypuszczenie popełnienia przestępstwa.

§ 7.1. Policjant jest obowiązany wykonywać polecenia i wytyczne prokuratora obecnego podczas dokonywania czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k., w zakresie dotyczącym przebiegu tych czynności, przy czym w razie uznania takiej potrzeby może zwrócić się do prokuratora o wydanie poleceń lub wytycznych na piśmie.

2. Wykonywane w trybie art. 17 § 2 k.p.k. czynności zabezpieczające ślady i dowody przestępstwa nie mogą polegać na przesłuchaniu w jakimkolwiek charakterze osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa.

3. Nie jest konieczne wydawanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów w dochodzeniu prowadzonym po uprzednim wykonaniu czynności niecierpiących zwłoki w trybie art. 308 § 2 k.p.k. Jeżeli natomiast w toku dalszego dochodzenia okaże się, że zarzut postawiony w trybie art. 308 § 2 k.p.k. jest niezasadny wobec danej osoby, to należy wydać, podlegające zatwierdzeniu przez prokuratora, postanowienie o umorzeniu dochodzenia wobec tej osoby na podstawie art. 322 k.p.k., który odnosi się literalnie do śledztwa, ale poprzez art. 325a k.p.k. normuje także umarzanie dochodzenia.

§ 8.1. W razie otrzymania zawiadomienia o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego, Policja na podstawie art. 488 § 1 k.p.k., przyjmując na żądanie pokrzywdzonego ustną lub pisemną skargę o przestępstwie ściganym z oskarżenia prywatnego, dąży do uzyskania informacji, o których mowa w art. 487 k.p.k.

2. Policja na podstawie art. 488 § 1 k.p.k., zabezpiecza dowody przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego, w szczególności, gdy zachodzi konieczność przeprowadzenia oględzin miejsca zdarzenia i zabezpieczenia śladów przestępstwa.

3. Po przyjęciu skargi, o której mowa w ust. 1, Policja przesyła ją do właściwego sądu dołączając dowody, jeśli zaistniała potrzeba ich zabezpieczenia. O przesłaniu skargi zawiadamia się pokrzywdzonego.

4. Jeżeli skarga dotyczy sprawy osób podlegających orzecznictwu sądów wojskowych, Policja występuje z wnioskiem do prokuratora o przekazanie skargi prokuratorowi wojskowemu.

5. Jeżeli Policja przeprowadziła czynności dowodowe na polecenie sądu wydane na podstawie art. 488 § 2 k.p.k. – do materiałów przekazywanych sądowi załącza się materiały z czynności przeprowadzonych w trybie art. 308 k.p.k. – jeżeli były dokonywane.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 765, 1247, z 2014 r. poz. 486, 579, 786 i 969, z 2015 r. poz. 21, 396 i 841.

6. Jeżeli wystąpią okoliczności, o których mowa w pkt 4 i 5 wytycznych nr PG VII G 021/24/12 Prokuratora Generalnego z dnia 29 października 2012 r. w sprawie udziału prokuratora w sprawach o przestępstwa prywatnoskargowe, kopię skargi, o której mowa w ust. 1, należy niezwłocznie przesłać prokuratorowi z wnioskiem o rozważenie podjęcia decyzji w przedmiocie wszczęcia postępowania z urzędu.

7. Jeżeli w toku postępowania wszczętego w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego okaże się, że czyn będący przedmiotem postępowania jest przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego, Policja występuje do prokuratora z wnioskiem o kontynuowanie ścigania z urzędu z uwagi na wymagający tego interes społeczny, albo umorzenie postępowania, gdy interes społeczny nie wymaga objęcia tego przestępstwa ściganiem z urzędu.

§ 9. 1. W sprawach karnych związanych z pomocą prawną dla państwa obcego Policja dokonuje czynności dowodowych tylko na polecenie prokuratora lub sądu.

2. Na polecenie prokuratora lub sądu Policja dokonuje doręczeń i ustaleń oraz sprawdzeń w administrowanych zbiorach danych, przestrzegając następujących zasad:

- 1) czynności dokonuje się w zakresie wskazanym przez prokuratora lub sąd;
- 2) czynności dokonuje się poza zwykłą kolejnością spraw wpływających do jednostki lub komórki organizacyjnej Policji;
- 3) dokumenty powinny być, w miarę możliwości, sporządzane pismem maszynowym lub za pomocą komputerowego edytora tekstu oraz opatrzone pieczęcią urzędową; w treści pism nie używa się skrótów nazw aktów prawnych i nazw własnych (w szczególności nazw instytucji lub organów).

3. W przypadku polecenia dokonania sprawdzeń i ustaleń w zbiorach danych, których administratorem jest organ inny niż Policja, informuje się pisemnie prokuratora lub sąd o braku możliwości wykonania polecenia, wskazując właściwy organ.

4. Skierowany do Policji wniosek o udział w czynnościach przedstawiciela zagranicznego organu ścigania, bez rozpatrzenia przekazuje się niezwłocznie właściwemu prokuratorowi lub sądowi.

5. Jeżeli policjant uzna, że w prowadzonym przez niego postępowaniu zachodzi konieczność dokonania za granicą czynności lub uzyskania niezbędnego materiału dowodowego, zwraca się pisemnie do prokuratora o wystąpienie z wnioskiem o udzielenie pomocy prawnej w tej sprawie. W piśmie należy podać informacje, o których mowa w § 119 ust. 2 regulaminu prokuratury, w szczególności należy przytoczyć, w miarę możliwości, dane personalne oraz adresy podejrzanego i świadków, określić stan faktyczny sprawy ze wskazaniem kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego podejrzanemu, wskazać czynności, które mają być przeprowadzone, a w razie potrzeby dołączyć materiały pozwalające na zidentyfikowanie osób, których czynności mają dotyczyć.

6. W piśmie, o którym mowa w ust. 5, można także zamieścić wniosek o dopuszczenie policjanta prowadzącego postępowanie lub innego policjanta, do obecności podczas czynności dokonywanej za granicą.

7. W razie istnienia okoliczności, o których mowa w art. 607a k.p.k. z zastrzeżeniem przepisu art. 607b k.p.k., Policja zwraca się pisemnie do prokuratora o wystąpienie do właściwego sądu okręgowego o wydanie europejskiego nakazu aresztowania. W piśmie, poza uzasadnieniem, należy zamieścić informacje niezbędne do sporządzenia europejskiego nakazu aresztowania, określone w załączniku do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 lutego 2012 r. w sprawie wzoru europejskiego nakazu aresztowania (Dz. U. poz. 266).

8. W razie istnienia okoliczności, o których mowa w art. 589b i 589c k.p.k., Policja zwraca się pisemnie do właściwego miejscowo prokuratora o wystąpienie do Prokuratora Generalnego o powołanie wspólnego zespołu śledczego w drodze porozumienia z właściwym organem państwa obcego. W piśmie tym, poza uzasadnieniem, należy zamieścić informacje przewidziane w art. 589b § 3 k.p.k. oraz zalecane we wzorze załączonym do rezolucji Rady Europejskiej z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie wzoru umowy o powołaniu wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego (JIT) (Dz. U. UE C 70 z 19. 3. 2010, str. 1).

Rozdział 3

Wydanie postanowienia o wszczęciu dochodzenia

§ 10. 1. Jeżeli okoliczności przytoczone w zawiadomieniu o przestępstwie nie wymagają bezzwłocznego podjęcia czynności, a uzasadniają podejrzenie popełnienia przestępstwa, policjant wyznaczony do prowadzenia postępowania wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia. Zalecenie wskazane w § 6 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

2. Policja nie ma obowiązku zawiadomienia prokuratora o wszczęciu dochodzenia, jednak właściwy komendant Policji może ustalić z prokuratorem właściwym do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem sposób informowania go o wszczętych przez Policję dochodzeniach.

3. Postanowienia o wszczęciu dochodzenia nie wydaje się, jeżeli po przeprowadzeniu czynności w trybie art. 308 § 1 k.p.k., z uwagi na brak innych źródeł dowodowych nie ma pozytywnych rokowań co do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych albo ujawniono przesłankę określoną w art. 17 § 1 k.p.k.

4. W razie uprzedniego przeprowadzenia postępowania w niezbędnym zakresie, jeżeli istnieją przesłanki do wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia, należy je wydać niezwłocznie.

5. Postanowienie o wszczęciu dochodzenia należy także wydać w przypadku, gdy niezwłocznie po wykonaniu czynności w trybie art. 308 § 1 k.p.k. nie wydano decyzji kończącej postępowanie bądź nie przekazano postępowania do innego organu lub do właściwej miejscowo jednostki Policji.

§ 11. 1. W toku prowadzonego dochodzenia policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o wydanie postanowienia o wszczęciu śledztwa, jeżeli zaistniały okoliczności uzasadniające zmianę formy postępowania ze względu na czyn lub osobę sprawcy.

2. W przypadku poważnych przestępstw kryminalnych i gospodarczych, w tym:

- 1) przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o znacznej wartości,
- 2) przestępstw z art. 189a, art. 252 § 1 i 2, a także z art. 286 § 1 i art. 287 § 1 w związku z art. 294 § 1, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o wielkiej wartości oraz art. 310 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.⁴⁾), zwanej dalej "k.k.",
- 3) przestępstwa z art. 171 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.⁵⁾), przestępstwa z art. 56a i 57-60 ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 197 oraz z 2015 r. poz. 478), przestępstwa z art. 43 i 44 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.⁶⁾), przestępstwa określone w art. 115-119 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.⁷⁾) oraz przestępstwa z art. 303-305 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410)

⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431, z 2012 r. poz. 611, z 2013 r. poz. 849, 905, 1036 i 1247, z 2014 r. poz. 538 oraz z 2015 r. poz. 396 i 541.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 559 i 978.

⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 187, z 1990 r. Nr 29, poz. 173, z 1991 r. Nr 100, poz. 442, z 1996 r. Nr 114, poz. 542, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 770, z 1999 r. Nr 90, poz. 999, z 2001 r. Nr 112, poz. 1198, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 111, poz. 1181, z 2005 r. Nr 39, poz. 377, z 2007 r. Nr 89, poz. 590, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 235, poz. 1551, z 2011 r. Nr 85, poz. 459, Nr 156, poz. 934, Nr 205, poz. 1204 i Nr 282, poz. 1660, z 2012 r. poz. 1136 oraz z 2013 r. poz. 771.

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843,

– wniosek kieruje się do właściwej miejscowo prokuratury okręgowej.

3. W przypadku:

- 1) przestępstw o charakterze terrorystycznym,
- 2) przestępstw dotyczących zorganizowanej przestępczości mającej na celu popełnianie poważnych przestępstw kryminalnych, gospodarczych lub skarbowych,
- 3) poważnych przestępstw korupcyjnych,
- 4) przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, jeżeli przestępstwa dopuszczono się względem mienia o wielkiej wartości

– wniosek kieruje się do właściwej miejscowo prokuratury apelacyjnej.

4. Policjant niezwłocznie wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia wcześniej umorzonego – po podjęciu na nowo, wznowieniu lub po uchyleniu przez prokuratora prawomocnego postanowienia o umorzeniu – tylko wówczas, gdy przed umorzeniem dochodzenia nie było wydane postanowienie o jego wszczęciu.

5. Policjant nie jest uprawniony do wydania postanowienia o wszczęciu dochodzenia w sprawach o przestępstwo z oskarżenia prywatnego.

§ 12. 1. W postanowieniu o wszczęciu dochodzenia, poza warunkami formalnymi określonymi w art. 94 § 1 k.p.k. i danymi określonymi w art. 303 k.p.k., policjant w sposób zwięzły wskazuje okoliczności faktyczne należące do znamion przestępstwa, wartość przedmiotu przestępstwa albo szkody wyrządzonej lub grożącej, czas i miejsce popełnienia przestępstwa oraz osobę pokrzywdzoną, jeżeli na tym etapie została już ujawniona. Każdorazowo, mając na uwadze przepis art. 148 § 2b k.p.k., należy rozważyć potrzebę zamieszczenia w postanowieniu danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego.

2. W postanowieniu o wszczęciu dochodzenia nie określa się osoby podejrzanej o popełnienie czynu będącego przedmiotem postępowania. Wyjątkowo, wskazanie sprawcy w opisie czynu może nastąpić, gdy jest to niezbędne dla jego poprawnego określenia, w szczególności w razie przestępstw indywidualnych, w których od cech osoby sprawcy zależy przestępczość czynu oraz forma postępowania, a jednocześnie zachodzą warunki do niezwłocznego sporządzenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów lub przesłuchania osoby podejrzanej.

§ 13. Informacja o wszczęciu dochodzenia o czyn, którym zostało pokrzywdzonych wiele osób nieustalonych w chwili wydania postanowienia i występują znaczne utrudnienia w tym zakresie, może nastąpić poprzez ogłoszenie w prasie, radiu, telewizji lub Internecie.

Rozdział 4

Czynności dowodowe – objaśnienia ogólne

§ 14. W razie zmiany formy postępowania z dochodzenia w śledztwo, przeprowadzonych czynności nie powtarza się. Należy jednak dokonać czynności, które nie były wymagane w dochodzeniu.

§ 15. 1. W śledztwie powierzonym w całości lub w określonym zakresie oraz dochodzeniu powierzonym Policji, złożone przez strony, ich obrońców i pełnomocników wnioski o przeprowadzenie określonych dowodów rozpatruje policjant, o ile prokurator na podstawie art. 311 § 6 k.p.k. nie zastrzegł tego do osobistego wykonania. W dochodzeniu wszczętym przez Policję wnioski rozpatruje policjant prowadzący postępowanie.

2. W śledztwie powierzonym w całości lub w określonym zakresie oraz dochodzeniu powierzonym Policji, złożone przez strony, ich obrońców i pełnomocników wnioski o dopuszczenie do udziału w czynnościach policjant przekazuje do rozpatrzenia nadzorującemu postępowanie prokuratorowi. W dochodzeniu wszczętym przez Policję, z zastrzeżeniem przepisu art. 317 § 2 k.p.k., wnioski rozpatruje policjant prowadzący postępowanie.

§ 16. 1. Czynności należy przeprowadzać w sposób powodujący jak najmniejsze uciążliwości dla stron, z dbałością o zapewnienie ochrony ich interesów przy jednoczesnym poszanowaniu ich godności. Przy każdej czynności z udziałem małoletniego policjant powinien kierować się przede wszystkim dobrem dziecka.

2. Podczas każdej czynności z udziałem pokrzywdzonego może być obecna osoba przez niego wskazana, jeżeli jej obecność nie uniemożliwia przeprowadzenia czynności albo nie utrudnia jej w istotny sposób. Zalecenia wskazane w § 4 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

3. Niedopuszczalne jest równoczesne prowadzenie w jednym pomieszczeniu czynności w tej lub w innej sprawie w obecności osoby podejrzanej lub podejrzanego, jeżeli nie jest to konieczne z uwagi na rodzaj czynności.

§ 17. 1. Przesłuchanie powinno być poprzedzone przygotowaniem się policjanta do dokonania tej czynności, w szczególności poprzez:

- 1) zapoznanie się z całością materiałów dotyczących przedmiotu przesłuchania oraz osoby przesłuchiwanej;
- 2) w razie potrzeby zapoznanie się z topografią miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie stanowiące przedmiot przesłuchania;
- 3) określenie ramowo zakresu zagadnień, do ustalenia których zmierzać będzie przesłuchanie oraz w razie potrzeby przygotowanie pytań, które zamierza się zadać przesłuchiwanemu;
- 4) ustalenie taktyki przesłuchania;
- 5) ustalenie czasu i miejsca przesłuchania;
- 6) ustalenie, w miarę możliwości, czy w przesłuchaniu powinni brać udział biegli potrzebnych w danym wypadku specjalności, w szczególności: psycholog, psychiatra, lekarz sądowy;
- 7) ustalenie zakresu i sposobu wykorzystania technicznych środków utrwalających przebieg czynności i techniczne przygotowanie miejsca przesłuchania.

2. Przesłuchanie powinno być jednorazowe, chyba że ujawnione zostaną nowe okoliczności uzasadniające kolejne przesłuchanie tej samej osoby.

3. Każde przesłuchanie powinno odbyć się w miejscu i czasie wskazanym w wezwaniu, bez narażania wezwanego na zbędne oczekiwanie.

4. Przesłuchanie, z wyjątkiem przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej, powinien przeprowadzać policjant prowadzący postępowanie.

5. Jeżeli w postępowaniu zachodzi potrzeba przesłuchania w krótkim czasie dwóch lub więcej osób, w szczególności w sytuacji zbierania niezbędnych danych po zatrzymaniu osoby podejrzanej, lub podejrzanego, czynności mogą dokonywać także inni policjanci.

§ 18. 1. Przed przesłuchaniem policjant sprawdza dane osobowe przesłuchiwanego na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, czyniąc o tym wzmiankę w protokole przesłuchania. Brak dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość należy również odnotować.

2. Jeżeli tożsamość przesłuchiwanej osoby budzi wątpliwości lub występuje niemożność jej ustalenia, należy w chwili dokonywania czynności procesowej posłużyć się uzyskanymi od niej danymi, a następnie ustalić jej tożsamość.

3. Jeżeli podejrzany albo pokrzywdzony cudzoziemiec podaje, że nie uzyskał pełnoletniości i nie można tego faktu udokumentować wykorzystując przepis art. 74 § 2 k.p.k. i odpowiednio art. 192 § 1 k.p.k., cudzoziemca uznaje się za pełnoletniego, chociażby nadal podawał się za małoletniego.

§ 19. 1. Przed przesłuchaniem policjant obowiązany jest poinformować osobę przesłuchiwaną o celu przesłuchania.

2. W protokole z pierwszego przesłuchania pokrzywdzonego, podejrzanego lub świadka odnotowuje się fakt ich pouczenia o ciążyących obowiązkach i przysługujących uprawnieniach.

3. Wręczając pokrzywdzonemu lub podejrzanemu albo świadkowi pisemne pouczenie, o którym mowa w art. 300 k.p.k., należy równocześnie wyjaśnić zawarte w nim treści, w sposób adekwatny do wieku, stanu rozwoju intelektualnego i emocjonalnego zapoznawanego. Przesłuchiwany w protokole z czynności potwierdza odbiór pouczenia.

4. Pokrzywdzonemu i podejrzanemu oraz świadkowi, który nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niego zrozumiały pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole z czynności należy odnotować fakt ustnego przetłumaczenia przez tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień i obowiązków w języku zrozumiałym dla osoby pouczanej.

5. Powołanie biegłego do udziału w przesłuchaniu wymaga wydania postanowienia, chyba że jego udział w tej czynności ma związek z uprzednio wydaną opinią. Biegły może zadawać przesłuchiwanemu pytania oraz udzielać odpowiedzi na pytania przesłuchującego.

6. Pytania zadawane przez biegłego i inne osoby uczestniczące w przesłuchaniu powinny być protokołowane ze wskazaniem osoby zadającej pytania. Pytania zadawane przez przesłuchującego mogą być protokołowane, zwłaszcza gdy dotyczą kwestii kluczowych dla wyjaśnienia okoliczności zdarzenia będącego przedmiotem postępowania.

§ 20. 1. Policjant lub protokolant spisując protokół z przesłuchania przyjmuje dla wypowiedzi osoby przesłuchiwanej formę gramatyczną pierwszej osoby czasu przeszłego i zamieszcza w protokole charakterystyczne określenia lub zwroty użyte przez osobę przesłuchiwaną oraz wzmianki dotyczące szczególnego zachowania się tej osoby.

2. Każdą stronę protokołu, niezwłocznie po zakończeniu czynności, podpisują wszystkie osoby biorące udział w czynności.

3. W protokole z czynności należy zakreślić wolne miejsca (pola) w sposób uniemożliwiający ich późniejsze wypełnienie.

4. Niedopuszczalne jest wymazywanie, zamazywanie lub czynienie w inny sposób nieczytelnym pierwotnego zapisu w protokole. Tekst błędny należy przekreślić i zastosować przepis art. 151 § 1 k.p.k.

5. Jeżeli protokół został sporządzony pismem ręcznym w sposób mało czytelny bądź nieczytelny należy sporządzić jego odpis pismem maszynowym lub przy wykorzystaniu komputerowego edytora tekstu. Oryginał protokołu i jego odpis po uwierzytelnieniu dołącza się do akt postępowania.

§ 21. 1. Nośniki, na których utrwalono obraz lub dźwięk dla celów procesowych, zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2012 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do utrwalenia obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposobów ich przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów (Dz. U. poz. 1090) przed dołączeniem do akt postępowania zabezpiecza się przed ich uszkodzeniem.

2. Jeżeli podczas przesłuchania policjant odtwarza osobie przesłuchiwanej przebieg innej czynności utrwalonej na nośniku, okazuje nagranie obrazu i dźwięku, zdjęcie lub inne przedmioty albo odczytuje protokoły z czynności lub ich fragmenty, w protokole przesłuchania zamieszcza stosowną wzmiankę o tym, ze wskazaniem sposobu, w jaki nastąpiło odtworzenie lub okazanie.

§ 22. 1. Protokół z czynności sporządza się w jednym egzemplarzu, chyba że przepis szczególny stanowi o większej liczbie egzemplarzy.

2. Kopie protokołów włącza się do akt postępowania sprawdzającego, przygotowawczego lub akt kontrolnych albo wyłączonych z postępowania.

3. Kopie mogą być przekazane osobom, o których mowa w art. 156 § 5 k.p.k., a także policjantowi lub pracownikowi Policji prowadzącym czynności służbowe w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego, kontroli lub innego badania akt postępowania przygotowawczego lub sprawdzającego.

4. Gdy obowiązek spisania protokołu nie wynika z art. 143 § 1 k.p.k. lub przepisu szczególnego, dopuszczalne jest sporządzenie notatki urzędowej. Notatka urzędowa może stanowić wyłącznie źródło informacji o dowodzie lub informację o czynnościach dokonywanych przez policjanta.

5. Nie sporządza się notatek urzędowych stanowiących relacje o przebiegu i wynikach czynności utrwalonych w protokole.

6. Notatka urzędowa powinna zawierać:

- 1) stopień, imię i nazwisko policjanta sporządzającego oraz nazwę jednostki lub komórki organizacyjnej Policji;

- 2) datę i miejsce sporządzenia;
- 3) numer sprawy, do jakiej notatka została sporządzona;
- 4) dane identyfikujące osoby, których notatka dotyczy;
- 5) stwierdzenie okoliczności, których notatka dotyczy;
- 6) podpis sporządzającego.

§ 23. 1. Zgodę osoby badanej na przeprowadzenie badań, o których mowa w art. 192a § 2 k.p.k., odbiera się na piśmie i dołącza do dokumentacji z przeprowadzonego badania.

2. W razie dokonywania w dochodzeniu czynności, o których mowa w art. 192a § 1 i 2 k.p.k., przed usunięciem z akt sprawy i zniszczeniem pobranego lub utrwalonego materiału zbędnego dla postępowania, policjant prowadzący postępowanie i policjant prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze w tej sprawie dokonują analizy zgromadzonej dokumentacji w celu potwierdzenia definitywnego wyeliminowania z kręgu osób podejrzanych osoby, od której pobrano lub utrwalono materiał. W przedmiocie usunięcia i zniszczenia policjant wydaje zarządzenie.

3. W śledztwie powierzonym Policja występuje do prokuratora z pisemnym wnioskiem o wydanie zarządzenia o usunięciu z akt sprawy i zniszczeniu pobranego lub utrwalonego materiału zbędnego dla postępowania.

4. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, wydaje się albo z wnioskiem, o którym mowa w ust. 3, występuje się niezwłocznie po wykorzystaniu materiału i uznaniu jego zbędności dla postępowania.

§ 24. 1. Świadka, osobę mu towarzyszącą, o której mowa w art. 618d k.p.k., biegłego, tłumacza oraz specjalistę niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych policjant poucza o prawie zgłoszenia do protokołu lub na piśmie, w terminie zawitym 3 dni od dnia zakończenia czynności wniosku o zwrot należności, o których mowa w art. 618a, art. 618b, art. 618d oraz art. 618f – 618h k.p.k. oraz o skutkach niezachowania terminu na jego zgłoszenie.

2. Policjant udostępnia uprawnionym, o których mowa w ust. 1, formularze pomocne w realizacji ich uprawnienia.

3. Policjant wydaje postanowienie w przedmiocie kosztów stawienia osób, o których mowa w ust. 1, oraz przyznania biegłemu lub specjalście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych wynagrodzenia za wykonaną pracę i zwrotu poniesionych wydatków niezbędnych dla wydania opinii biegłego.

4. Na postanowienia, o których mowa w ust. 3, przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego do sprawowania nadzoru nad postępowaniem prowadzonym przez Policję, co wynika z przepisu art. 626a k.p.k.

Rozdział 5

Przesłuchanie świadka

§ 25. 1. Jeżeli podczas przesłuchania policjant stwierdzi niebezpieczeństwo niemożności przesłuchania świadka na rozprawie, niezwłocznie po zakończeniu czynności zwraca się do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie pisemnie lub w innej formie uzgodnionej przez kierownika jednostki Policji i kierownika nadzorującej prokuratury, o wystąpienie do sądu z wnioskiem o przesłuchanie.

2. Jeżeli podczas przesłuchania policjant poweźmie wątpliwości, o których mowa w art. 192 § 2 k.p.k., przerywa przesłuchanie świadka, czyniąc o tym wzmiankę w protokole i zwraca się do prokuratora z wnioskiem o zarządzenie przesłuchania przy udziale biegłego lekarza lub psychologa.

3. Wniosek, w którym mowa w ust. 2, powinien zawierać określenie sprawy i osoby, której dotyczy oraz wskazanie okoliczności faktycznych uzasadniających wnioskowaną czynność.

§ 26. Przed pierwszym przesłuchaniem policjant poucza świadka o jego uprawnieniach i obowiązkach określonych w art. 177-192a oraz dostępnych środkach ochrony i pomocy dla świadka oraz osób mu najbliższych, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015 r. poz. 21).

§ 27. Przed lub podczas przesłuchania świadka policjant sprawdza, czy:

- 1) nie występują przeszkody wynikające z art. 178 i 178a k.p.k. albo okoliczności, o których mowa w art. 179 lub 180 k.p.k.;

- 2) nie zachodzi potrzeba zachowania w tajemnicy danych umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka i wystąpienia z wnioskiem do prokuratora o wydanie postanowienia, o którym mowa w art. 184 § 1 k.p.k., a także zastosowania trybu określonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie postępowania o zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka oraz sposobu postępowania z protokołami zeznań tego świadka (Dz. U. Nr 108, poz. 1024);
- 3) nie zachodzi potrzeba stosowania środków ochrony i pomocy dla świadka oraz osób mu najbliższych, związku z istnieniem zagrożenia dla ich życia lub zdrowia.

§ 28. 1. Przy wszystkich czynnościach z udziałem świadka, należy przestrzegać procedur zapewniających zachowanie w tajemnicy miejsce jego zamieszkania lub miejsce pracy, w szczególności pytania zadawane świadkowi nie mogą zmierzać do ujawnienia tych miejsc, chyba że ma to znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Szczegółowy sposób postępowania z tymi danymi określają przepisy art. 148 § 2a-2c k.p.k.

2. Mając na uwadze przepis art. 148 § 2b k.p.k., należy każdorazowo rozważać potrzebę zamieszczenia w postanowieniach, zarządzeniach, protokołach i innych dokumentach danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy świadka i pokrzywdzonego.

3. Przy wszystkich czynnościach z udziałem świadka, o którym mowa w art. 184 § 1 k.p.k., należy ze szczególną starannością przestrzegać procedur zapewniających zachowanie w tajemnicy wizerunku, głosu, danych osobowych oraz innych informacji lub okoliczności, które mogłyby umożliwić ujawnienie jego tożsamości osobom nieupoważnionym. Do przesłuchania tego świadka ma zastosowanie przepis art. 184 § 3 k.p.k.

§ 29. 1. Policjant odnotowuje w protokole przesłuchania decyzję świadka co do składania lub odmowy składania zeznań na podstawie art. 182 k.p.k. Prawo świadka, o którym mowa w art. 182 k.p.k., przysługuje tylko w takim zakresie, w jakim zeznania te miałyby dotyczyć podejrzanego będącego osobą najbliższą dla świadka i wskazanego przez świadka w oświadczeniu o korzystaniu z prawa odmowy zeznań.

2. Policjant odnotowuje w protokole przesłuchania uchylenie się świadka na podstawie art. 183 § 1 k.p.k. od odpowiedzi na pytania. Z gwarancji przewidzianej w art. 183 § 1 k.p.k. może korzystać także osoba najbliższa, która uprawniona jest do odmowy zeznań na podstawie art. 182 k.p.k., ale z tego prawa nie korzysta.

3. Jeżeli świadek wnosi o zwolnienie go od zeznania w całości lub od odpowiedzi na konkretne pytania na podstawie art. 185 k.p.k., wniosek złożony ustnie należy odnotować w protokole przesłuchania wraz z decyzją dotyczącą zwolnienia. Wniosek złożony na piśmie dołącza się do protokołu przesłuchania, a w treści protokołu przesłuchania należy umieścić adnotację o decyzji dotyczącej przedmiotowego zwolnienia.

§ 30. W sprawach o przestępstwa, o których mowa w art. 185a § 1, 185b § 1 i 185c § 1 k.p.k., Policja zwraca się do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie pisemnie lub w innej formie uzgodnionej przez kierownika jednostki Policji i kierownika nadzorującej prokuratury, o wystąpienie do sądu z wnioskiem o przesłuchanie w trybie pilnym pokrzywdzonego lub świadka. Policja występuje do prokuratora także w przypadku potrzeby dokonania w tych sprawach okazania lub konfrontacji.

Rozdział 6

Przedstawienie zarzutów i przesłuchanie podejrzanego

§ 31. Przed podjęciem decyzji o przesłuchaniu osoby podejrzanego w charakterze podejrzanego lub przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów policjant obowiązany jest:

- 1) przeprowadzić analizę materiału dowodowego pod kątem prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa przez określoną osobę;
- 2) ustalić, czy nie zachodzą okoliczności wyłączające ściganie, przestępność lub karalność czynu, określone w art. 17 § 1 k.p.k.;
- 3) ocenić, czy w celu koncentracji czynności dotyczących bezpośrednio osoby podejrzanego, nie zachodzi konieczność zmiany kolejności czynności w planie postępowania;
- 4) rozważyć, czy nie zachodzi potrzeba zatrzymania osoby podejrzanego (art. 247 k.p.k.), zastosowania środka zapobiegawczego, przeprowadzenia przeszukania, zatrzymania rzeczy lub danych informatycznych,

tymczasowego zajęcia mienia ruchomego i w razie konieczności – wystąpić do prokuratora z wnioskiem o wydanie stosownych postanowień;

5) sformułować zarzut, który powinien spełniać wymogi określone w art. 313 § 2 k.p.k.

§ 32. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów obejmuje jego sporządzenie, niezwłoczne ogłoszenie i przesłuchanie podejrzanego.

§ 33. 1. W sprawach, o które prowadzi się śledztwo wydaje się postanowienie o przedstawieniu, zmianie lub uzupełnieniu zarzutów.

2. W sprawach, o które prowadzi się dochodzenie, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, treść zarzutów oraz ich zmianę lub uzupełnienie policjant wpisuje do protokołu przesłuchania podejrzanego.

3. Wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów w dochodzeniu jest konieczne, gdy podejrzany jest tymczasowo aresztowany (art. 325g § 1 k.p.k.) lub nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, z zachowaniem wymogu określonego w art. 72 § 3 k.p.k.

4. W sytuacjach, o których mowa w ust. 2 i 3, kopię protokołu pierwszego przesłuchania podejrzanego albo kopię postanowienia o przedstawieniu zarzutów wraz z kopią postanowienia o wszczęciu dochodzenia należy przekazać prokuratorowi właściwemu do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem, chyba że właściwy komendant Policji ustali z tym prokuratorem inny sposób informowania go o wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów we wszczętych przez Policję dochodzeniach.

5. Postanowienie o przedstawieniu zarzutów sporządza się również w przypadku niemożności ogłoszenia go z przyczyn leżących po stronie osoby podejrzanego i zachodzenia przesłanek do wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania z uwagi na ukrywanie się tej osoby.

§ 34. 1. Jeżeli z materiału dowodowego wynika, że podejrzany dopuścił się dwu lub więcej przestępstw, należy w jednym postanowieniu o przedstawieniu zarzutów podać wszystkie czyny przestępne lub umieścić treść wszystkich zarzutów w protokole przesłuchania podejrzanego.

2. W przypadku, gdy podejrzany jednym czynem naruszył kilka przepisów ustawy, w kwalifikacji prawnej podaje się wszystkie naruszone przepisy.

§ 35. 1. Jeżeli w wyniku przeprowadzanych czynności dowodowych ustalono, że podejrzany oprócz czynu, który mu już zarzucono, dopuścił się innego czynu lub czynów, należy wpisać treść zarzutów w tym zakresie do protokołu kolejnego przesłuchania podejrzanego lub sporządzić postanowienie o uzupełnieniu zarzutów, jeżeli w tej formie uprzednio ogłaszano podejrzanemu zarzut.

2. W przypadku, gdy w wyniku przeprowadzonych i udokumentowanych czynności dowodowych ustalono, że podejrzanemu należy zarzucić:

- 1) ten sam czyn, ale w zmienionej w istotny sposób postaci, w szczególności w wyniku zmiany czasu, miejsca, sposobu popełnienia czynu oraz jego skutków, zwłaszcza wysokości powstałej lub grożącej szkody,
- 2) ten sam czyn, ale zakwalifikowany z surowszego lub łagodniejszego przepisu (co pozostaje w bezpośrednim związku z wysokością grożącej kary, zagrożeniem środkami karnymi, możliwością stosowania nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary, korzystania z warunkowego zawieszenia wykonania kary lub warunkowego zwolnienia)

– należy wpisać treść zmienionego zarzutu do protokołu kolejnego przesłuchania podejrzanego lub sporządzić postanowienie o zmianie zarzutów, jeżeli w tej formie uprzednio ogłaszano podejrzanemu zarzut.

§ 36. Pouczenie podejrzanego o uprawnieniach, o których mowa w art. 313 § 3 k.p.k., oraz oświadczenie podejrzanego dokumentuje się odpowiednią wzmianką w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do protokołu przesłuchania.

§ 37. 1. Potwierdzeniem ogłoszenia postanowienia o przedstawieniu zarzutów oraz pouczenia podejrzanego o prawie żądania podania ustnie podstaw zarzutów, a także o prawie żądania sporządzenia uzasadnienia tego postanowienia jest podpis podejrzanego z zaznaczeniem daty. O odmowie złożenia podpisu lub przeszkodzie w jego złożeniu należy sporządzić adnotację w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do protokołu przesłuchania.

2. Wzmiankę o zgłoszeniu przez podejrzanego lub jego obrońcę żądań, o których mowa w ust. 1, zamieszcza się w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów lub w protokole przesłuchania podejrzanego, jeżeli treść zarzutów wpisano do tego protokołu.

3. Fakt ustnego poinformowania podejrzanego o treści zarzutów należy udokumentować w protokole przesłuchania podejrzanego.

4. W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów należy w szczególności wskazać, jakie fakty i dowody zostały przyjęte za podstawę zarzutów. W uzasadnieniu zarzutów można pominąć te okoliczności i dowody, których przedwczesne ujawnienie podejrzanemu nie byłoby wskazane ze względu na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochronę ważnego interesu państwa, jeżeli ich wskazanie nie jest niezbędne dla wykazania zasadności zarzutów.

5. Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów doręcza się podejrzanemu i jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony, w terminie 14 dni od zgłoszonego przez podejrzanego żądania.

6. Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, jeżeli ma być doręczone podejrzanemu i obrońcy. Podejrzanym i obrońcą potwierdzają podpisem odbiór lub przyjęcie do wiadomości treści uzasadnienia, a gdy nie chcą potwierdzić – czyni się stosowną wzmiankę na oryginale uzasadnienia, chyba że nastąpiło doręczenie w trybie określonym w rozdziale 15 k.p.k.

7. Wskazówki wymienione w ust. 1-6 stosuje się odpowiednio do postanowienia o uzupełnieniu lub o zmianie przedstawionych zarzutów.

§ 38. Jeżeli zachowanie podejrzanego podczas przesłuchania nasuwa uzasadnioną wątpliwość co do jego poczytalności, a kontynuowanie czynności mogłoby skutkować możliwością podniesienia uzasadnionego zarzutu naruszenia praw podejrzanego – policjant przerywa przesłuchanie, dokumentując w protokole powód przerwania czynności i przekazuje akta postępowania przygotowawczego prokuratorowi, wnosząc o powołanie dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

§ 39. 1. Niewyrażenie przez policjanta zgody na złożenie przez podejrzanego wyjaśnień na piśmie, na podstawie art. 176 § 2 k.p.k., może nastąpić w szczególności, gdy istnieje konieczność doprowadzenia podejrzanego do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, a zachodzi obawa upływu 48 godzin zatrzymania. Zarówno żądanie jak i odmowę, z podaniem jej przyczyn, należy umieścić w protokole przesłuchania. Odmowa nie wymaga postanowienia i nie podlega zaskarżeniu.

2. Jeśli w toku przesłuchania podejrzanym przekaze przesłuchującemu policjantowi wcześniej przygotowaną wersję wyjaśnień na piśmie, należy dołączyć ją do akt postępowania przygotowawczego. Pismo to nie stanowi załącznika do protokołu przesłuchania, o którym mowa w art. 176 § 4 k.p.k.

Rozdział 7

Gromadzenie danych o podejrzanym

§ 40. 1. Ustalanie o podejrzanym danych, o których mowa w art. 213 § 1, 2 i 2a k.p.k., należy rozpocząć niezwłocznie po wydaniu w stosunku do niego postanowienia o przedstawieniu zarzutów albo po postawieniu mu zarzutu bez wydania takiego postanowienia w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego.

2. W ramach gromadzenia danych o podejrzanym, o których mowa w art. 213 § 1 k.p.k., należy ustalić rodzaj majątku ruchomego i nieruchomego podejrzanego, a w razie możliwości rodzaj i wielkość zobowiązań na rzecz innych osób, instytucji lub przedsiębiorców, w szczególności z tytułu alimentów, rent, pożyczek, kredytów, należności podatkowych lub ubezpieczeniowych. Informacje należy uzyskiwać od podejrzanego, występować do prokuratora o pomoc w ustaleniach lub korzystać z innych dostępnych dla Policji źródeł informacji.

3. W przypadku rozstrzygania kwestii zastosowania środka zapobiegawczego policjant powinien uzyskać dane o podejrzanym, o których mowa w art. 213 § 1 k.p.k., przed podjęciem decyzji w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego; w miarę możliwości niezwłocznie po przedstawieniu zarzutu.

4. Jeżeli podejrzanym jest nieletni albo jeżeli karalność czynu zależy od wieku pokrzywdzonego, do akt sprawy załącza się wyciąg z dowodu osobistego, z paszportu lub z aktu urodzenia podejrzanego albo pokrzywdzonego. Dla potwierdzenia daty urodzenia można też posiłkować się danymi z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub z ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych. Zalecenie wskazane w § 18 ust. 2 stosuje się odpowiednio. W odniesieniu do cudzoziemca ma odpowiednie zastosowanie zalecenie wskazane w § 18 ust. 3.

5. Jeśli w odniesieniu do podejrzanego pomimo zastosowania trybu, o którym mowa w § 18 ust. 2, nadal istnieją wątpliwości co do jego tożsamości, należy przeprowadzić wywiad daktyloskopijny w sposób określony w odrębnych przepisach w sprawie prowadzenia centralnego zbioru informacji o nazwie „Centralna Registratura Daktyloskopijna”, zwanego dalej „CRD” oraz zbiorze danych zawierającym informacje o wynikach analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA), zwanego dalej „zbiorem danych DNA”.

§ 41. Jeżeli brak jest przesłanek do obowiązkowego przeprowadzenia wywiadu środowiskowego na podstawie art. 214 § 1 k.p.k., policjant występuje do prokuratora o zarządzenie wywiadu środowiskowego, gdy uzna, że nie są wystarczające dane osobopoznawcze zebrane zgodnie z art. 213 k.p.k.

Rozdział 8

Oględziny miejsca, osoby i rzeczy

§ 42. 1. Celem oględzin jest ujawnienie i zabezpieczenie śladów przestępstwa lub ich nośników znajdujących się na miejscu zdarzenia, osobie lub rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem, które mogą służyć jako źródła dowodowe w toku postępowania.

2. Oględziny miejsca zdarzenia polegają na dokonaniu czynności taktycznych i techniczno-kryminalistycznych zmierzających do poznania przebiegu zdarzenia, przeprowadzanych w sposób planowy, z uwzględnieniem właściwości obszaru (przestrzeni zamkniętej lub otwartej) oraz klasyfikacji różnych grup śladów przestępstwa lub ich nośników albo rzeczy, ich położenia, właściwości, stanu i cech indywidualnych.

§ 43. 1. Oględzin, poza wypadkami niecierpiącymi zwłoki, powinien dokonywać policjant prowadzący postępowanie, chyba że oględzin dokonuje prokurator.

2. O potrzebie dokonania oględzin decyduje policjant prowadzący postępowanie lub realizujący czynności niecierpiące zwłoki, chyba że decyzję podejmie prokurator.

3. Jeżeli policjant uzna, że na miejscu zdarzenia nie ma możliwości ujawnienia i zabezpieczenia śladów przestępstwa lub ich nośników, odstępuje od dokonania oględzin miejsca, dokumentując przyczynę odstąpienia w notatce urzędowej oraz zapisuje opis podany ustnie przez osobę zawiadamiającą w protokole, o którym mowa w art. 304a k.p.k. lub w protokole przesłuchania świadka.

4. W wypadkach, w których policjant dokonujący oględzin uzna, że samodzielnie nie ma możliwości ujawnienia i zabezpieczenia śladów przestępstwa, do udziału w oględzinach wzywa osobę, o której mowa w art. 205 § 1 k.p.k., zwaną dalej „specjalistą”.

5. Nie wzywa się specjalisty, jeżeli można zasadnie przypuszczać, że ujawnione zostaną jedynie nośniki śladów przestępstwa, których zabezpieczenie polega na przemieszczeniu nośnika z miejsca dokonywania oględzin. Należy wówczas odpowiednio zastosować § 46 ust. 7 zdanie drugie i trzecie.

§ 44. Podczas organizowania i przeprowadzania oględzin miejsca zdarzenia o skomplikowanym stanie faktycznym mają zastosowanie „Procedury postępowania Policji podczas organizowania i przyprowadzania oględzin miejsca przestępstwa”, stanowiące załącznik do pisma Komendanta Głównego Policji nr Ad-1078/2001 z dnia 7 sierpnia 2001 r. oraz „Metodyka prowadzenia oględzin miejsc przestępstw o charakterze terrorystycznym i katastrof oraz identyfikacji ciał ofiar” stanowiąca załącznik do pisma Zastępcy Komendanta Głównego Policji Aom-1369/2012 z dnia 24 października 2012 r.

§ 45. 1. Z oględzin sporządza się protokół oraz w miarę potrzeby odpowiednią dokumentację techniczną i niezbędną dokumentację dodatkową, która może być sporządzona tylko podczas oględzin miejsca.

2. W toku oględzin dokumentuje się w protokole zastany stan miejsca, osoby lub rzeczy, opisując umiejscowienie ujawnionych śladów przestępstwa, ich nośników oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem. Ujawnione ślady przestępstwa, ich nośniki oraz rzeczy oznacza się kolejno numerami od 1, stosując cyfry arabskie, a w przypadku śladów przestępstwa ujawnionych i zabezpieczonych z przedmiotu (nośnika śladu) wprowadza się oznaczenie tych śladów jako numer zabezpieczonego nośnika oraz kolejną wielką literę alfabetu łacińskiego rozpoczynając od A (np. 2A). W przypadku oględzin miejsca znalezienia zwłok ludzkich nie oznacza się zwłok numerem, a jedynie opisuje się w protokole ich umiejscowienie. Jeżeli znaleziono więcej niż jedne zwłoki ludzkie lub gdy w wyniku zdarzenia zwłoki zostały rozkawałkowane, oznacza się zwłoki lub ich części kolejnymi literami alfabetu łacińskiego.

3. W toku oględzin można dokonywać przesłuchań lub innych czynności. Przebieg takiej czynności utrwała się w protokole oględzin.

4. Jeżeli oględziny utrwalane są w sposób określony w art. 147 k.p.k., opis przebiegu oględzin w protokole ogranicza się do opisu sposobu ujawniania i zabezpieczenia śladów przestępstwa, ich nośników lub rzeczy. Jeżeli podczas oględzin wykonano zdjęcia ogólnoorientacyjne, sytuacyjne lub szczegółowe opis przebiegu oględzin można ograniczyć do opisu sposobu ujawniania i zabezpieczenia śladów przestępstwa, ich nośników oraz rzeczy.

5. Podczas sporządzania protokołu oględzin policjant obowiązany jest przestrzegać następujących zasad:

- 1) protokół sporządza się podczas dokonywania oględzin;
- 2) jeżeli protokół jest nieczytelny należy sporządzić jego odpis oraz wraz z oryginałem dołączyć do akt postępowania;
- 3) jeżeli podczas oględzin miejsca nie ma możliwości prawidłowego sporządzenia protokołu (np. ze względu na warunki atmosferyczne), spisuje się go po dokonaniu czynności, na podstawie zapisków i notatek dokonywanych podczas oględzin oraz dokumentacji technicznej, które stanowią załącznik do protokołu. W protokole należy opisać przyczynę odstąpienia od sporządzenia protokołu podczas oględzin;
- 4) w treści protokołu należy używać ujednoliconego nazewnictwa, unikać używania wyrazów wieloznacznych lub niezrozumiałych;
- 5) w protokole nie zamieszcza się wniosków lub przypuszczeń innych niż właściwe dla opinii biegłego;
- 6) protokół należy sporządzać pismem czytelnym, wykonywane podczas oględzin czynności opisywać przyjmując formę nieosobową dokonaną, a stan miejsca poddanego oględzinom określać w czasie teraźniejszym;
- 7) wszystkie pola protokołu muszą być wypełnione lub zakreślone.

6. O rodzaju dokumentacji technicznej sporządzanej podczas oględzin decyduje policjant albo prokurator dokonujący oględzin.

7. Dokumentację techniczną załączaną do protokołu oględzin stanowią:

- 1) szkice ogólne, szczegółowe i specjalne, uwzględniające najistotniejsze dane;
- 2) zdjęcia ogólnoorientacyjne, sytuacyjne i szczegółowe, przedstawiające miejsce, osobę lub rzecz poddane oględzinom oraz ujawnione ślady przestępstwa, ich nośniki lub rzeczy albo nośniki zawierające nagrania zapisu obrazu lub dźwięku.

8. Dodatkowa dokumentacja z oględzin miejsca powinna zawierać w szczególności:

- 1) wykaz osób uczestniczących w oględzinach, z określeniem ich indywidualnych zadań oraz czasu wejścia i opuszczenia miejsca oględzin, a także opis wymuszonych wejść na obszar oględzin osób, o których mowa w § 47 ust. 1 pkt 6, poza policjantami uczestniczącymi w oględzinach;
- 2) wstępne informacje o obszarze lub obiekcie oględzin oraz zdarzeniach, jakie zaistniały przed rozpoczęciem oględzin, w tym o przyrządach do ratowania życia lub zdrowia użytych podczas udzielania pomocy medycznej albo do ratowania mienia.

§ 46. 1. Ujawniane w toku oględzin ślady przestępstwa, ich nośniki oraz rzeczy mogące mieć związek z przestępstwem, zwane dalej „materiałem dowodowym” specjalista zabezpiecza w celu zachowania ich wartości dowodowej. Specjalista nie dokonuje zabezpieczenia zwłok ludzkich ani zwierzęcych.

2. Materiał dowodowy podlega ochronie przed:

- 1) zniszczeniem lub zmianą cech identyfikacyjnych, w szczególności poprzez zatarcie śladów;
- 2) wprowadzeniem materiału przypadkowego, w szczególności śladów pozostawionych przez osoby uczestniczące w oględzinach, a także przeniesieniem materiału z innego miejsca albo rzeczy;
- 3) kontaktem z innym materiałem dowodowym, w tym doprowadzeniem do kontaktu bezpośredniego (np. kontaktu odzieży zabezpieczonej od pokrzywdzonego i od osoby podejrzanej przez składowanie odzieży razem bez zabezpieczenia) albo pośredniego (np. przez jednoczesne przesłuchiwanie kilku osób w tym samym pomieszczeniu lub przewożenie ich tym samym pojazdem przed zabezpieczeniem ich odzieży).

3. Ochronianie materiału dowodowego przed zanieczyszczeniem podczas oględzin miejsca zdarzenia należy rozpocząć od chwili podjęcia pierwszych czynności służbowych, kontynuować podczas oględzin oraz zbierania i zabezpieczania dowodów. Należy używać odzieży ochronnej i środków ochronnych oraz stosować techniki pakowania materiału dowodowego określone w przepisach dotyczących postępowania z dowodami rzeczowymi stanowiącymi przedmiot badań w laboratoriach kryminalistycznych Policji.

4. Materiał dowodowy składa się w odpowiednich warunkach gwarantujących jego ochronę przed uszkodzeniem lub zniszczeniem, w szczególności zabronione jest dotykanie bez ochrony materiału dowodowego, w celu zapewnienia przekazania go do badań kryminalistycznych w stanie niezmienionym, z uwzględnieniem przepisu art. 207 § 2 k.p.k.

5. W razie prawdopodobieństwa wprowadzenia do materiału dowodowego innego materiału, pobiera się materiał kontrolny lub materiał do eliminacji.

6. Po zabezpieczeniu procesowym ujawnionego materiału dowodowego specjalista zabezpiecza go pod względem techniczno-kryminalistycznym i przekazuje policjantowi dokonującemu oględzin, a jeżeli oględzin dokonywał prokurator – prokuratorowi.

7. W razie braku możliwości dokonania prawidłowego zabezpieczenia techniczno-kryminalistycznego ujawnionego śladu przestępstwa lub jego nośnika albo ujawnienia i zabezpieczenia śladu przestępstwa z nośnika zgodnie z wymogami technicznymi, specjalista przemieszcza ślad przestępstwa lub jego nośnik w miejsce, w którym będzie możliwość dokonania prawidłowego jego zabezpieczenia. Przemieszczenie śladu przestępstwa lub jego nośnika dokumentuje się w protokole oględzin. Zabezpieczenia śladu przestępstwa lub jego nośnika albo ujawnienia i zabezpieczenia śladu przestępstwa z nośnika specjalista dokonuje niezwłocznie po ustaniu przyczyny odstąpienia podczas oględzin, po czym ślad przestępstwa lub jego nośnik za pokwitowaniem przekazuje do komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie albo prokuratorowi, jeśli prokurator dokonywał oględzin.

§ 47. 1. Zadaniem policjanta, który pierwszy przybył na miejsce zdarzenia, po zapewnieniu bezpieczeństwa sobie i innym osobom biorącym udział w czynnościach zabezpieczenia miejsca zdarzenia, jest:

- 1) podjęcie działań mających na celu ratowanie życia i zdrowia ludzi oraz ograniczenie ewentualnych zagrożeń dla otoczenia;
- 2) poinformowanie służby dyżurnej Policji o najistotniejszych ustaleniach, a także o potrzebie wsparcia i o ewentualnych zagrożeniach;
- 3) dążenie do ograniczenia negatywnych skutków warunków mogących mieć wpływ na zniszczenie, zmianę cech identyfikacyjnych lub wartości dowodowej mogących wystąpić śladów przestępstwa oraz ocena ryzyka naniesienia zanieczyszczeń na miejsce zdarzenia; jeżeli takie zagrożenie istnieje, należy szczegółowo udokumentować źródło zanieczyszczeń;
- 4) wyznaczenie i zabezpieczenie obszaru, na którym mogą wystąpić ślady przestępstwa, zwanego dalej „obszarem oględzin”;
- 5) dążenie, aby przedstawiciele organów państwowych lub samorządowych, innych służb, inspekcji lub instytucji i mediów oraz jakiegokolwiek inne osoby, poza prowadzącymi akcję ratowniczą, nie wchodziły na obszar oględzin;
- 6) spisanie danych osobowych (imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania, ewentualnie numer telefonu) osób zastanych na obszarze oględzin lub wchodzących na ten obszar, ze wskazaniem czasu i przyczyny obecności albo celu przybycia oraz czasu opuszczenia obszaru, przy czym od osób prowadzących akcję

ratowniczą odbiera się dane ustnie, a w przypadku gdy utrudniałoby to prowadzoną przez nich akcję, można ograniczyć się do spisania rodzaju i numerów rejestracyjnych albo taktycznych pojazdów, którymi przybyli.

2. Ewidencję, o której mowa w ust. 1 pkt 6, prowadzi się do czasu zakończenia badania miejsca zdarzenia.

3. Po przybyciu na miejsce zdarzenia policjantów, o których mowa w § 49, policjant kierujący zabezpieczeniem obszaru oględzin zdaje im relację z dotychczasowych ustaleń i przebiegu zabezpieczenia tego miejsca, fakt ten odnotowując w notatce urzędowej z podaniem czasu przekazania miejsca oględzin oraz osoby, której miejsce przekazał, a następnie, gdy kierujący czynnościami uzna to za konieczne, pozostaje do jego dyspozycji.

§ 48. 1. O ujawnieniu zdarzenia i o podjętych czynnościach dyżurny jednostki Policji niezwłocznie powiadamia właściwego miejscowo prokuratora, w przypadku zdarzeń stanowiących przestępstwa, w odniesieniu do których właściwym do prowadzenia śledztwa jest prokurator.

2. Dyżurny jednostki Policji ustala, czy prokurator będzie obecny na miejscu zdarzenia, informując o tym policjantów, o których mowa w § 49. Jeżeli prokurator przybędzie na miejsce zdarzenia, prowadzący czynności przedstawia prokuratorowi okoliczności zdarzenia oraz informuje go o podjętych działaniach zmierzających do ratowania życia i zdrowia osób oraz ratowania mienia, a także o dokonanych ustaleniach.

3. Jeżeli prokurator podjął decyzję o osobistym dokonaniu oględzin lub ich kontynuowaniu bądź wykonaniu innych czynności, policjanci współdziałają z prokuratorem. Policjanci są obowiązani wykonywać polecenia prokuratora w zakresie przedsięwzięć zmierzających do zabezpieczenia miejsca zdarzenia oraz podejmowanych czynności, w tym techniczno-kryminalistycznych.

4. W razie odstąpienia przez prokuratora od przybycia na miejsce zdarzenia, policjant dokonujący uzgodnień z prokuratorem dokumentuje ten fakt w notatce urzędowej z podaniem sposobu i czasu powiadomienia oraz decyzji i poleceń wydanych przez prokuratora. Notatkę urzędową dołącza się do akt postępowania.

§ 49. W zależności od właściwości miejsca zdarzenia oraz rodzaju przestępstwa, obszaru oględzin, liczby i rodzaju śladów przestępstwa mogących wystąpić na miejscu zdarzenia, oględziny dokonywane są przez policjantów służby kryminalnej, służby śledczej lub odpowiedniej komórki służby prewencyjnej, jeżeli oględzin nie dokonuje osobiście prokurator.

§ 50. W toku oględzin miejsca zdarzenia przestrzeń poddawaną oględzinom określa policjant wykonujący tę czynność, uwzględniając rodzaj przestępstwa i wstępnie ustalony lub domniemany sposób jego popełnienia, chyba że określi ją prokurator.

§ 51. 1. Do czynności na miejscu zdarzenia należą w szczególności:

- 1) ujawnienie materiału dowodowego oraz oznaczenie kolejnymi numerami śladów przestępstwa lub nośników śladów oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem;
- 2) fotograficzne utrwalenie wyglądu miejsca zdarzenia, sporządzenie szkiców i wykonanie pomiarów w celu utrwalenia umiejscowienia materiału dowodowego;
- 3) zabezpieczenie materiału dowodowego za pomocą sprzętu technicznego i odpowiednich środków fizykochemicznych;
- 4) procesowe udokumentowanie zabezpieczenia materiału dowodowego poprzez dokładne opisanie w protokole oględzin:
 - a) miejsca ujawnienia materiału dowodowego, a także odległości, w jakich znajdował się w stosunku do stałych punktów odniesienia,
 - b) nośnika śladu przestępstwa bądź podłoża, na którym ślad lub nośnik śladu ujawniono, w tym jego właściwości,
 - c) charakterystyki śladu przestępstwa, a w przypadku nośnika lub rzeczy – rodzaju, wymiarów, materiału, koloru i cech szczególnych,
 - d) metody, jaką ślad przestępstwa został ujawniony,

- e) numeracji materiału dowodowego, która musi być zgodna z numeracją na dokumentacji fotograficznej oraz szkicu,
- f) sposobu, w jaki materiał dowodowy został zabezpieczony.

2. Przed przystąpieniem do przemieszczania i zabezpieczania materiału dowodowego należy sporządzić szkice ukazujące wzajemne położenie śladów przestępstwa lub nośników śladów oraz rzeczy mogących mieć związek z przestępstwem. Kierujący oględzinami określa, jak szczegółowe mają być szkice niezbędne dla udokumentowania stanu obszaru oględzin.

3. W przypadkach przestępstw, których skutkiem jest śmierć osoby, odrębny protokół oględzin zwłok sporządza się, jeżeli w oględzinach uczestniczy biegły lekarz.

4. Za prowadzenie całości dokumentacji z oględzin miejsca zdarzenia, w szczególności za jej sporządzanie zgodnie z wymaganiami procedury karnej i przyjętymi zasadami prowadzenia oględzin oraz za jej gromadzenie odpowiada dokonujący oględzin, a jeśli powołano zespół do przeprowadzenia oględzin – kierujący tym zespołem.

§ 52. 1. Jeżeli w toku oględzin miejsca zdarzenia użyto psa służbowego, należy tę czynność traktować jako część składową oględzin i uczynić o tym stosowny zapis w protokole oględzin, wpisując miejsce i czas nawęszania.

2. Z użycia w toku oględzin psa służbowego i z wyników jego pracy, przewodnik sporządza notatkę służbową, a jeżeli zachodzi potrzeba – szkic ścieżki, po której pies prowadził od miejsca rozpoczęcia do zakończenia tropienia. Wzór notatki określają przepisy w sprawie metod i form wykonywania zadań z użyciem psów służbowych. Jeżeli przewodnik psa odstąpił od użycia psa służbowego, sporządza notatkę służbową, w której dokumentuje przyczynę podjęcia takiej decyzji. Notatkę i szkic, jeżeli został sporządzony, załącza się do protokołu oględzin.

§ 53. 1. W wypadku dokonywania oględzin na obszarze otwartym w nocy, we mgle, podczas opadów, w razie konieczności zapewnienia możliwości powtórnego przeprowadzenia czynności, należy zabezpieczyć obszar oględzin przed dostępem osób postronnych oraz w miarę możliwości przed niekorzystnym wpływem czynników atmosferycznych i ponowić oględziny w lepszych warunkach.

2. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia bezpośrednio po wykonaniu wszystkich czynności wchodzących w zakres oględzin, przed podjęciem decyzji o opuszczeniu obszaru oględzin dokonuje kontrolnego przeglądu tego obszaru, w celu sprawdzenia, czy podczas gromadzenia materiału dowodowego nie pominięto śladów przestępstwa lub ich nośników. W przypadku stwierdzenia, że pominięto ślady przestępstwa lub ich nośniki, dokonuje się oględzin uzupełniających.

3. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia jest odpowiedzialny za usunięcie opakowań i przedmiotów jednorazowego użytku pozostawionych na obszarze oględzin przez osoby dokonujące czynności.

4. Prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia wspólnie ze specjalistą lub biegłym, jeżeli oględziny dokonywane są z ich udziałem, może ustalić sposób wykorzystania materiału dowodowego poprzez określenie możliwości prowadzenia specjalistycznych badań kryminalistycznych – ze wskazaniem rodzajów specjalności biegłych, instytucji naukowych albo specjalistycznych. Ustalenia te można udokumentować w notatce urzędowej, którą dołącza się do akt kontrolnych postępowania.

5. Po zakończeniu czynności na miejscu zdarzenia prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia podejmuje decyzję co do dalszego sposobu dysponowania tym miejscem (pozostawienie w dyspozycji prokuratury albo Policji, oddanie pod dozór lub przekazanie do użytkowania dysponentowi miejsca). Jeżeli prokurator odstąpił od przybycia na miejsce zdarzenia, ale wydał wytyczne co do sposobu realizacji czynności, prowadzący oględziny albo kierujący zespołem powołanym do ich przeprowadzenia przedstawia prokuratorowi relację z ich przebiegu i wyników, a następnie wykonuje wytyczne prokuratora co do sposobu dysponowania miejscem oględzin.

§ 54. 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci policjant dokonuje oględzin zwłok jedynie na polecenie prokuratora w sytuacji, gdy zaniechanie natychmiastowego dokonania oględzin groziłoby utratą śladów lub dowodów przestępstwa. Oględziny zwłok dokonywane są z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości specjalisty medycyny sądowej.

2. W sytuacji, gdy lekarz stwierdzający zgon jednoznacznie określi jego przyczynę jako naturalną, Policja – o ile została wezwana na miejsce ujawnienia zwłok – czynności własne ogranicza do umożliwienia realizacji zadań przez służby medyczne i podmioty dokonujące przewozu zwłok zgodnie z odrębnymi przepisami i nie dokonuje czynności w trybie przepisów k.p.k., chyba, że prokurator zawiadomiony o ujawnieniu zwłok poleci przeprowadzenie czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k.

3. Jeżeli z ustaleń wynika, że zmarła osoba mogła być chora na chorobę zakaźną określoną w wykazie chorób zakaźnych i zakażeń lub inną chorobę nieobjętą wykazem, lecz powodującą obowiązek przymusowej hospitalizacji, oględzin zwłok na miejscu ich znalezienia nie przeprowadza się. Sposób postępowania ze zwłokami regulują odrębne przepisy.

4. Jeżeli oględzin zwłok dokonuje policjant, to dąży do uzyskania od lekarza wstępnych informacji dotyczących w szczególności:

- 1) rozmieszczenia i nasilenia wczesnych i późnych znamion śmierci;
- 2) reakcji tkanek w procesie ich obumierania;
- 3) zanieczyszczeń powłok ciała, w szczególności kończyn, płynami ustrojowymi, wydzielinami i wydaliniami lub substancjami obcego pochodzenia;
- 4) obecności owadów i stadium ich rozwoju;
- 5) obrażeń ciała, z uwzględnieniem podziału na obrażenia powstałe za życia i po śmierci;
- 6) czasu i przyczyny zgonu;
- 7) w przypadku ujawnienia ran i obrażeń – przypuszczalnych narzędzi, którym je zadano.

5. Oględziny zwłok rozpoczyna się od udokumentowania stanu otoczenia w sposób wskazany w § 51 ust. 1 pkt 2. Następnie poprzez opis w protokole dokumentuje się ułożenie zwłok i ich wygląd. W dalszej kolejności dokumentuje się oględziny odzieży, w którą zwłoki są ubrane, opisując jej poszczególne części w takim porządku, w jakim znajdują się one na zwłokach lub odzieży, która znajduje się obok zwłok, uwzględniając ślady na odzieży lub jej uszkodzenia, a także przedmioty lub dokumenty znalezione przy lub na zwłokach. Rozebrania zwłok na miejscu ich ujawnienia może dokonać lekarz, jeśli uzna to za niezbędne.

6. Można rozebrać zwłoki podczas oględzin na miejscu ich znalezienia, jeżeli istnieje niebezpieczeństwo zniekształcenia lub zniszczenia śladów na odzieży podczas transportu zwłok do zakładu medycyny sądowej lub prosektorium.

7. Każdą część ubrania zdejmowaną ze zwłok podczas oględzin umieszcza się w odrębnym papierowym opakowaniu. Odzież wilgotną lub przedmioty, na których znajdują się lub mogą się znajdować ślady, w szczególności ślady biologiczne, należy wysuszyć w pomieszczeniu do tego przeznaczonym, spełniającym warunki do przechowywania lub suszenia. Zabronione jest suszenie w podwyższonej temperaturze odzieży lub innych przedmiotów, na których znajdują się lub mogą znajdować się ślady, a w szczególności ślady biologiczne. Zalecenia wskazane w § 46 ust. 2 stosuje się.

8. Podczas oględzin zwłok w przypadku ich rozebrania, należy ponownie udokumentować wygląd zwłok w sposób określony w § 51 ust. 1 pkt 2, z uwzględnieniem uszkodzeń ciała lub innych śladów, a także obejrzeć całą powierzchnię ciała, łącznie z otworami naturalnymi.

9. Jeżeli przeprowadzenie oględzin zwłok, o których mowa w ust. 1, jest niemożliwe lub znacznie utrudnione na miejscu ich znalezienia, przewozi się zwłoki do zakładu medycyny sądowej lub prosektorium. Przed zabraniem zwłok opisuje się ich ułożenie i sporządza dokumentację techniczną.

10. Jeżeli nie zaistniała żadna z przesłanek, o których mowa w ust. 6, warunkująca rozebranie zwłok na miejscu ich znalezienia, wówczas zwłoki rozbiera się w zakładzie medycyny sądowej lub prosektorium.

11. Jeżeli nie ustalono tożsamości zwłok, sporządza się ich szczegółowy rysopis, wykonuje fotografie zwłok lub ich szczątków, znaków szczególnych ciała oraz wszystkich ważnych dla celów identyfikacyjnych przedmiotów znalezionych przy zwłokach, a także wykonuje inne czynności umożliwiające identyfikację zwłok, w szczególności daktyloskopuje się zwłoki, zabezpiecza materiał do badań biologicznych.

§ 55. 1. Oględziny miejsca wzniesienia ognia przeprowadza się po zakończeniu akcji gaśniczej, ostygnięciu pogorzeliska i zebraniu informacji o spalonym obiekcie – w razie potrzeby z udziałem biegłego.

2. W trakcie oględzin dąży się do ustalenia:

- 1) miejsca wzniesienia ognia;
- 2) materiału palnego;
- 3) bezpośredniego źródła ciepła;
- 4) przyczyny wzniesienia ognia;
- 5) rodzaju i ilości zniszczonego lub uszkodzonego mienia.

§ 56. 1. Na miejscu wypadku drogowego czynności wykonują skierowani przez dyżurnego jednostki Policji policjanci komórek ruchu drogowego lub inni policjanci, zgodnie z przepisami określającymi postępowanie policjantów na miejscu zdarzenia drogowego.

2. Oględzin miejsca wypadku drogowego dokonują policjanci wyznaczeni do obsługi zdarzeń drogowych lub policjanci, o których mowa w § 49.

3. Jeżeli czynności wykonują policjanci, o których mowa w § 49, oględzin pojazdu dokonuje policjant komórki ruchu drogowego mający odpowiednie przeszkolenie specjalistyczne lub inny policjant z udziałem biegłego.

4. Jeżeli przeprowadzenie oględzin, o których mowa w ust. 3, nie jest możliwe z uwagi na brak udziału w nich uprawnionych osób, pojazdy uczestniczące w wypadku, po ich przemieszczeniu, przechowuje się w miejscu i warunkach zapewniających ich prawidłowe zabezpieczenie procesowe i techniczno-kryminalistyczne.

§ 57. 1. Oględziny na miejscu wypadku na szlaku kolejowym powinny być dostosowane do skutków, jakie wypadek spowodował. Czas trwania czynności nie powinien nadmiernie przedłużać wstrzymania ruchu kolejowego.

2. Przemieszczanie lub poruszanie zwłok lub ich części nie może być realizowane na potrzeby usprawnienia ruchu kolejowego.

§ 58. 1. Oględziny osoby obejmują ciało osoby żyjącej, a ich celem jest jej identyfikacja lub ujawnienie na ciele śladów zdarzenia, którego dotyczy postępowanie.

2. Oględziny ciała osoby będącej świadkiem przeprowadza się wyłącznie w celach dowodowych i za zgodą tej osoby. Zgoda świadka powinna być wyraźna i odnotowana w protokole oględzin.

3. Jeżeli karalność czynu zależy od stanu zdrowia świadka, który jest pokrzywdzonym, nie może on się sprzeciwić oględzinom.

4. Osoba podejrzana i podejrzany są zobowiązani poddać się oględzinom zewnętrznym ciała.

5. Podczas oględzin ciała obejrzeniu, ujawnieniu, zabezpieczeniu oraz opisaniu z uwzględnieniem umiejscowienia, kształtu i rozmiaru, a w razie potrzeby także utrwaleniu przy pomocy urządzeń, o których mowa w § 51 ust. 1 pkt 2, podlegają ślady w postaci:

- 1) uszkodzeń ciała (w szczególności rany, oparzenia, zadrapania, blizny, guzy, podbiegnięcia krwawe, otarcia, deformacje i tatuaże);
- 2) zabrudzeń, zamoczeń, okopceń, nadpaleń tkanek;
- 3) innych śladów przestępstwa, dla których ciało osoby badanej i odzież są nośnikami.

6. Oględziny ciała przeprowadza się w razie potrzeby z udziałem lekarza wezwanego w charakterze biegłego. Lekarz biorący udział w oględzinach wydaje opinię co do przyczyny powstania określonych zmian na ciele osoby badanej, co do przedmiotu, od jakiego ślad pochodzi, oraz co do czasu, w jakim przypuszczalnie ślad powstał.

7. W toku oględzin osoby można pobrać od niej w razie potrzeby materiał do badań (odciski daktyloskopijne, wymaz ze śluzówki policzków, ślinę, zapach). W uzasadnionych przypadkach należy zabezpieczyć do badań całą odzież lub jej części i dostarczyć osobie poddawanej oględzinom inną odzież pobraną z jej mieszkania, a jeżeli jest to niemożliwe lub osoba ta nie wyrazi zgody na jej dostarczenie – wydać odzież zastępczą z zastrzeżeniem zwrotu. Podstawowy zestaw odzieży zastępczej przechowuje się w miejscu wskazanym przez kierownika jednostki Policji dostępnym dla służby dyżurnej.

8. Zabezpieczenia materiału do badań od świadka i wytypowanego sprawcy nie może dokonywać ta sama osoba.

9. Oględzin ciała, które mogą wywołać uczucie wstydu, a w szczególności osób pokrzywdzonych przestępstwami przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, powinien dokonać policjant tej samej płci, chyba że łączą się z tym szczególne trudności. Jeżeli Policja uzyskała informację o takim przestępstwie bezpośrednio albo w krótkim czasie po zdarzeniu, osobę pokrzywdzoną, niezwłocznie po przekazaniu przez nią informacji o zaistniałym zdarzeniu lub sprawcy i jeszcze przed wykonaniem innych czynności, kieruje się na kompleksowe badania lekarskie (w tym ginekologiczne), połączone w razie konieczności z zabezpieczeniem przez lekarza dowodów lub innych materiałów mających związek z przestępstwem, stosownie do rodzaju i charakteru doznanych obrażeń.

10. W postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego należy – jeżeli zachodzi potrzeba – wskazać na konieczność zabezpieczenia przez lekarza dowodów lub innych materiałów mających związek z przestępstwem.

11. Osoby odmiennej płci mogą być obecne podczas oględzin tylko w razie konieczności, zwłaszcza gdy jest to spowodowane oporem stawianym przez osobę poddawaną oględzinom: osobę podejrzaną – na podstawie art. 74 § 3 k.p.k., podejrzanego – na podstawie art. 74 § 2 pkt 1 k.p.k., pokrzywdzonego – na podstawie art. 192 § 1 k.p.k.

12. Policjanci stosują „Procedury postępowania Policji z osobą, która doświadczyła przemocy seksualnej”.

§ 59. 1. Oględzinom poddaje się każdy nośnik śladów przestępstwa ujawniony podczas oględzin miejsca zdarzenia oraz każdą rzecz znalezioną albo wydaną w trakcie przeszukania miejsca, pomieszczenia lub osoby albo zatrzymania rzeczy.

2. Celem oględzin rzeczy jest jej identyfikacja, wykrycie na tej rzeczy śladów przestępstwa lub ustalenie właściwości danej rzeczy.

3. Od oględzin rzeczy odstępuje się i dołącza ją do akt postępowania, jeśli brak jest podstaw do uznania rzeczy za nośnik śladów przestępstwa, została ona zidentyfikowana, jej wygląd i cechy charakterystyczne zostały opisane w protokole zatrzymania rzeczy albo protokole przeszukania.

4. Odstępuje się od oględzin zabezpieczonej rzeczy, jeżeli będzie ona przedmiotem badań w celu ujawnienia znajdujących się na niej śladów i wydania opinii biegłego.

5. Oględziny nośników śladów przestępstwa prowadzone na miejscu zdarzenia dokumentuje się w protokole oględzin tego miejsca, chyba że oględziny miejsca zostały dokonane bez udziału specjalisty. W takim wypadku oględzin nośnika dokonuje się z udziałem specjalisty i dokumentuje ich wynik w odrębnym protokole.

6. Jeżeli podczas oględzin ujawniono rzeczy lub dokumenty w liczbie powodującej nadmierne wydłużenie czasu trwania oględzin, zabezpiecza się je i opisuje w pakietach, stosując odpowiednio sposób wskazany w § 71.

§ 60. 1. Policjant może przeprowadzić oględziny miejsca z udziałem podejrzanego lub świadka wykorzystując uprzednio złożone przez nich wyjaśnienia lub zeznania, w celu:

- 1) potwierdzenia popełnienia przestępstwa w określonym miejscu lub w określony sposób;
- 2) upewnienia się, czy uprzednio uzyskane informacje o tym miejscu lub jego fragmencie są zgodne z rzeczywistością;
- 3) doprecyzowania lub uzupełnienia informacji, o których mowa w pkt 2;
- 4) usunięcia lub wyjaśnienia sprzeczności tkwiących w informacjach, o których mowa w pkt 2;
- 5) ujawnienia i utrwalenia dowodów rzeczowych, w tym śladów przestępstwa.

2. Podczas oględzin, o których mowa w ust. 1, można odczytywać fragmenty protokołów przesłuchań, a także dokonywać przesłuchań lub innych czynności dowodowych, w szczególności przeszukania miejsca.

3. Oględziny, o których mowa w ust. 1, rozpoczyna się od stałego punktu terenowego znajdującego się w pobliżu miejsca objętego czynnością.

4. Aktywność w zakresie przebiegu oględzin, o których mowa w ust. 1, należy pozostawić osobie, której wyjaśnienia lub zeznania spowodowały przeprowadzenie tej czynności.

§ 61. Policjant może sporządzić plan oględzin, o których mowa w § 60, w miarę potrzeby uzgodniony z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie, określający:

- 1) cel, czas i miejsce oględzin;
- 2) osoby uczestniczące w oględzinach, ze wskazaniem funkcji do wykonania oraz sposobu powiadomienia o udziale w oględzinach;
- 3) środki techniczne, środki transportu oraz materiały konieczne do przeprowadzenia oględzin;
- 4) ewentualne pytania do uczestników oględzin;
- 5) podział czynności między policjantami biorącymi udział w oględzinach;
- 6) sposób zabezpieczenia przebiegu oględzin, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa ich uczestnikom i uniemożliwienia ucieczki podejrzanemu.

Rozdział 9

Eksperyment procesowy

§ 62. 1. Policjant może na podstawie art. 211 k.p.k. przeprowadzić eksperyment procesowy jednorazowo lub kilkakrotnie, w każdym stadium postępowania, również w toku dokonywania innych czynności, w celu:

- 1) sprawdzenia, czy przestępstwo mogło być popełnione w określonych warunkach;
- 2) sprawdzenia, czy określona osoba mogła w danych warunkach popełnić przestępstwo;
- 3) ustalenia, czy przestępstwo mogło być popełnione w określony sposób;
- 4) ustalenia możliwości wystąpienia określonych skutków przestępstwa w rezultacie działania sprawy;
- 5) sprawdzenia prawdziwości zeznań lub wyjaśnień;
- 6) wyjaśnienia sprzeczności w zeznaniach lub wyjaśnieniach;
- 7) ujawnienia dowodów przestępstwa, w tym śladów przestępstwa.

2. Eksperymentu procesowego nie dokonuje się, jeżeli jego przeprowadzenie może:

- 1) zagrażać życiu lub zdrowiu uczestników;
- 2) łączyć się z udziałem pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k.;
- 3) łączyć się z udziałem osób, o których mowa w art. 192 § 3 k.p.k., chyba że wyrażą zgodę;
- 4) zagrażać ujawnieniem tajemnicy prawnie chronionej;
- 5) uwłaczać godności osobistej uczestników;
- 6) zagrażać mieniu w rozmiarach niewspółmiernych do znaczenia eksperymentu;
- 7) łączyć się z przybraniem do czynności zwłok.

§ 63. 1. Policjant może przeprowadzić eksperyment procesowy w formie doświadczenia na miejscu zdarzenia lub w innym miejscu, w celu sprawdzenia czy dany rodzaj czynności, zachowania albo zjawiska jest w ogóle możliwy.

2. Policjant może przeprowadzić eksperyment procesowy w formie odtworzenia, które powinno być ściśle powiązane z przebiegiem zdarzenia lub z jego częścią, a więc dokonane w tym samym miejscu, o tej samej porze, a jeśli miało miejsce na terenie otwartym, w takich samych w miarę możliwości warunkach zewnętrznych (atmosferycznych, przy podobnej widoczności, źródłach i natężeniu hałasu).

§ 64. Przed dokonaniem eksperymentu procesowego policjant może sporządzić plan, który może być uzgodniony z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie i powinien określać w szczególności:

- 1) cel, czas i miejsce eksperymentu;
- 2) liczbę i rodzaj zamierzonych doświadczeń;

- 3) szczegółowy scenariusz opracowany w ścisłym związku z hipotetycznym przebiegiem zdarzenia ustalonym w oparciu o wyniki oględzin, zeznania i wyjaśnienia;
- 4) osoby uczestniczące w eksperymencie, ze wskazaniem funkcji do wykonania oraz sposobu powiadomienia o udziale w eksperymencie;
- 5) środki techniczne, środki transportu oraz materiały konieczne do przeprowadzenia eksperymentu;
- 6) ewentualne pytania do uczestników eksperymentu;
- 7) podział czynności między policjantami biorącymi udział w eksperymencie;
- 8) sposób zabezpieczenia przebiegu eksperymentu, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa jego uczestnikom i uniemożliwienia ucieczki podejrzanemu.

§ 65. 1. Jeżeli eksperyment procesowy jest samodzielną czynnością procesową, z jego przeprowadzenia sporządza się protokół i w miarę potrzeby dokumentację techniczną.

2. Jeżeli eksperyment procesowy jest częścią oględzin, jego przebieg i wyniki dokumentuje się w protokole oględzin.

Rozdział 10

Zatrzymanie rzeczy i danych informatycznych. Przeszukanie osoby, miejsca, urządzenia zawierającego dane informatyczne i systemu informatycznego

§ 66. 1. Policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o wydanie postanowienia o zatrzymaniu rzeczy lub danych informatycznych albo przeszukaniu, wskazując w nim cel tej czynności, ze wskazaniem osoby podejrzanej, która ma być wykryta, zatrzymana lub przymusowo doprowadzona, albo rzeczy lub danych informatycznych, które mają być znalezione lub zatrzymane, jak również imię, nazwisko i adres osoby (nazwę i adres instytucji), u której czynności te mają być przeprowadzone.

2. W uzasadnieniu wniosku należy przedstawić dowody lub przytoczyć okoliczności dające podstawę do przypuszczenia, że osoba podejrzana lub wymienione rzeczy albo dane informatyczne znajdują się we wskazanym miejscu lub urządzeniu albo systemie informatycznym.

3. W razie konieczności dokonania na podstawie art. 217 § 1 i 5 w związku z art. 236a k.p.k. zatrzymania rzeczy, danych informatycznych lub nośników zawierających dane informatyczne albo przeprowadzenia na podstawie art. 220 § 3 w związku z art. 236a k.p.k. przeszukania osoby, miejsca lub systemu informatycznego, kierownik jednostki Policji może wystawić nakaz wydania rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne albo nakaz przeszukania, w których wskazuje:

- 1) cel czynności, ze wskazaniem rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne, które mają być odnalezione lub zatrzymane;
- 2) imię, nazwisko i adres osoby, która ma być zatrzymana albo przymusowo doprowadzona – w przypadku przeszukania dokonywanego w tym celu;
- 3) imię, nazwisko i adres osoby, u której ma być przeprowadzona czynność lub nazwę i adres instytucji, w której ma być przeprowadzona czynność;
- 4) dane policjanta kierującego czynnością.

§ 67. Jeżeli przewiduje się konieczność wejścia do pomieszczeń lub innych miejsc, w których ma być dokonane przeszukanie z użyciem siły fizycznej albo środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych, w trybie odrębnych przepisów sporządza się plan takiego wejścia.

§ 68. 1. Nie jest potrzebna zgoda kierownika lub zastępcy kierownika instytucji albo organu nadrzędnego na przeprowadzenie przeszukania pomieszczenia, miejsca zamkniętego, urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego, o których mowa w art. 222 § 1 w związku z art. 236a k.p.k.

2. Nie jest wymagana zgoda dowódcy na przeprowadzenie przeszukania pomieszczeń zajętych przez wojsko, urządzenia zawierających dane informatyczne lub systemu informatycznego należącego do wojska, o których mowa w art. 222 § 2 w związku z art. 236a k.p.k.

3. O przeszukaniu przez Policję pomieszczenia zajętego przez policjanta albo pracownika Policji, urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego użytkowanych przez policjanta albo pracownika Policji należy powiadomić kierownika jednostki Policji, w której policjant pełni służbę lub pracuje pracownik. Kierownik ten może wyznaczyć osobę, którą przeprowadzający czynność dopuszcza do udziału w przeszukaniu, chyba że sam weźmie w niej udział.

§ 69. 1. Jeżeli policjant w toku czynności przeszukania poweźmie przypuszczenie, że w miejscu dokonywania czynności mogą znajdować się rzeczy mogące stanowić dowód w innej sprawie lub podlegające zajęciu w postępowaniu karnym albo dane informatyczne, które nie zostały ujęte w postanowieniu sądu lub prokuratora i nie mają związku z postępowaniem przygotowawczym, w ramach którego przeprowadza się przeszukanie, kontynuuje przeszukanie, a po ich znalezieniu wpisuje je do protokołu z tej czynności i zabezpiecza.

2. Zalecenie zawarte w ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie przypuszczenia, że w pomieszczeniu znajduje się osoba podlegająca zatrzymaniu lub przymusowemu doprowadzeniu.

3. W przypadku odmowy dobrowolnego otwarcia pomieszczenia, w których ma być dokonane przeszukanie, można wejść do niego z użyciem siły fizycznej albo środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych.

4. Wejście do pomieszczenia w sposób wskazany w ust. 3, o ile wcześniej nie zostało zaplanowane, powinno być w miarę możliwości uzgodnione z przełożonym, a z prokuratorem wówczas, gdy w ramach prowadzonego lub nadzorowanego postępowania powierzył Policji dokonanie przeszukania.

5. Każdy przypadek wejścia do pomieszczenia w sposób wskazany w ust. 3 oraz każdy przypadek uszkodzenia mienia podczas dokonywania tych czynności powinien być odnotowany w protokole przeszukania i podlega zgłoszeniu właściwemu przełożonemu.

6. W przypadkach, o których mowa w ust. 5, policjant umieszcza w protokole przeszukania informacje na temat przyczyn i skutków użycia siły fizycznej lub środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych.

7. Po zakończeniu przeszukania poprzedzonego użyciem siły fizycznej lub środków przeznaczonych do pokonywania zamknięć budowlanych i innych przeszkód, w tym materiałów wybuchowych i dokonanego podczas nieobecności domowników lub innych osób upoważnionych do korzystania z pomieszczenia, należy pomieszczenie zabezpieczyć, pozostawiając na drzwiach lub w innym miejscu informację określającą jednostkę Policji, która przeprowadziła czynność wraz z podaniem adresu i kontaktu telefonicznego. Zabezpieczenie w szczególności może polegać na naprawie lub wymianie elementów uszkodzonych podczas takiego wejścia.

8. Przeprowadzający przeszukanie ma prawo zażądać od dysponenta lub użytkownika urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego ujawnienia hasła lub haseł umożliwiających dostęp do urządzenia lub systemu, nawet wówczas, gdy dysponentem lub użytkownikiem jest osoba, o której mowa w art. 74, art. 182 lub art. 183 k.p.k.

9. Podczas przeszukania urządzenia zawierającego dane informatyczne lub systemu informatycznego w przypadku, gdy zasoby przeszukiwanego urządzenia lub systemu albo połączonego z nim innego urządzenia zawierającego dane informatyczne są zaszyfrowane i niemożliwe jest zapoznanie się z nimi bez podania hasła lub klucza prywatnego, można użyć urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do informacji przechowywanych w systemie informatycznym lub urządzeniu zawierającym dane informatyczne. Użycie takich urządzeń lub programów należących do osoby, u której czynność jest dokonywana, jest niedopuszczalne nawet za zgodą tej osoby.

10. Podczas przeszukania, o którym mowa w ust. 9, gdy dysponent lub użytkownik odmówi ujawnienia hasła lub haseł, można użyć urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do informacji przechowywanych w systemie informatycznym lub urządzeniu zawierającym dane informatyczne. Użycie takich urządzeń lub programów należących do osoby, u której czynność jest dokonywana, jest niedopuszczalne nawet za zgodą tej osoby.

11. Przeszukania, o którym mowa w ust. 9 lub 10, dokonuje się przy udziale biegłego. Niedopuszczalne jest podczas przeszukania umożliwienie dysponentowi lub użytkownikowi bezpośredniego dostępu do urządzeń lub systemów informatycznych.

12. W przypadku zatrzymania oryginalnego nośnika danych informatycznych, na wniosek dysponenta tych danych, można udostępnić kopię plików niezbędnych, np. dla prowadzonej działalności, o ile posiadanie treści utrwalonych w tych plikach nie jest zabronione.

§ 70. 1. Policjant kierujący przeszukaniem powinien najpierw zażądać od osoby, której czynność dotyczy, dobrowolnego wydania rzeczy lub danych informatycznych, dla odnalezienia których zarządzono przeszukanie. Gdy wszystkie żądane rzeczy lub dane informatyczne zostały dobrowolnie wydane i nie zachodzi podejrzenie, że w pomieszczeniu mogą znajdować się inne rzeczy albo w urządzeniu zawierającym dane informatyczne lub systemie informatycznym inne dane informatyczne mogące stanowić dowód przestępstwa, pochodzące z przestępstwa lub których posiadanie jest zabronione, należy odstąpić od przeszukania.

2. Z zatrzymania rzeczy, danych informatycznych lub nośników zawierających dane informatyczne sporządza się odpowiednio protokół zatrzymania rzeczy (danych informatycznych), gdy zatrzymanie nastąpiło w wyniku dobrowolnego wydania lub protokół przeszukania, gdy zatrzymanie nastąpiło w wyniku dobrowolnego wydania już po rozpoczęciu przeszukania lub ujawnienia w toku czynności przeszukania. Ponadto sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach pokwitowanie wydanych (odebranych) rzeczy lub danych informatycznych, zawierające ich dokładny opis. Protokół i pierwszy egzemplarz pokwitowania dołącza się do akt głównych, a drugi egzemplarz pokwitowania przekazuje się osobie, u której przeprowadzono zatrzymanie (odebranie) rzeczy.

3. Jeżeli podczas zatrzymania rzeczy lub nośników zawierających dane informatyczne albo przeszukania osoby, miejsca lub systemu informatycznego zajdą okoliczności, o których mowa w art. 225 § 1 lub § 3 k.p.k., w stosunku do rzeczy stanowiącej lub zawierającej informację niejawną w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 182, poz. 1228 i z 2015 r. poz. 21), stosuje się odpowiednio tryb postępowania wskazany w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2012 r. w sprawie sposobu postępowania z protokołami przesłuchań i innymi dokumentami lub przedmiotami, na które rozciąga się obowiązek zachowania w tajemnicy informacji niejawnych albo zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji (Dz. U. poz. 219).

4. W razie przekazania osobie godnej zaufania rzeczy znalezionych w toku przeszukania, policjant sporządza w jednym egzemplarzu protokół oddania rzeczy na przechowanie i w dwóch egzemplarzach wykaz rzeczy oddanych na przechowanie, którego kopię pozostawia się u osoby zobowiązanej do przechowania rzeczy jako pokwitowanie.

5. Rzeczy stanowiące wielokrotność egzemplarza tego samego rodzaju i zawartości, w szczególności w sprawach z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych, prawa własności przemysłowej, wpisuje się zbiorczo do protokołu przeszukania lub zatrzymania rzeczy, z podaniem ich łącznej liczby, określeniem rodzaju i nazwy, a także wskazaniem cech pozwalających na ich identyfikację.

6. W protokołach, o których mowa w ust. 2, odnotowuje się użycie sprzętu specjalistycznego, w tym urządzeń lub programów komputerowych umożliwiających dostęp do danych informatycznych przechowywanych w urządzeniu zawierającym dane informatyczne lub systemie komputerowym.

§ 71. 1. W razie konieczności zabezpieczenia większej liczby dokumentów, gdy szczegółowy ich opis w protokole przeszukania lub zatrzymania rzeczy wydłużyłby nadmiernie czas czynności, należy zapakować je w oddzielny pakiet. Prowadzący czynność na opakowaniu oznacza jego zawartość, wpisuje imię i nazwisko osoby, u której zostały one zabezpieczone z datą i podpisem tej osoby, a w przypadku jej nieobecności imię i nazwisko osoby przybranej. Opakowanie pakietu należy tak zabezpieczyć, aby niemożliwe było otwarcie bez naruszenia tej części, na której znajduje się podpis osoby wydającej dokumenty. Jeżeli nie ma później możliwości otwarcia pakietu w obecności osoby wydającej dokumenty – otwarcie następuje komisyjnie.

2. Dokumenty zabezpieczone w sposób, o którym mowa w ust. 1, poddaje się w późniejszym terminie oględzinom, w miarę możliwości z udziałem osoby, która wydała dokumenty lub innej uprawnionej osoby. Jeżeli oględzin nie zakończono w jednym dniu, należy pozostałe dokumenty ponownie zabezpieczyć, umieszczając na opakowaniu podpisy osób biorących udział w oględzinach.

§ 72. 1. Jeżeli w toku przeszukania użyto psa służbowego, należy tę czynność traktować jako część składową przeszukania i uczynić o tym stosowną wzmiankę w protokole przeszukania. Zalecenie opisane w § 52 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Dodatkową dokumentację do protokołu, o którym mowa w § 70 ust. 1, mogą stanowić szkice oraz utrwalenia techniczne ujawnionych dowodów lub rzeczy podlegających zajęciu i miejsc ich ukrycia.

Rozdział 11

Biegli, specjaliści i tłumacze

§ 73. Policjant, o ile prokurator nie zastrzegł tej czynności do osobistego wykonania, przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w art. 194 k.p.k.:

- 1) określa przedmiot i zakres badań;
- 2) zabezpiecza i kompletuje materiał przeznaczony do badań w sposób umożliwiający wydanie opinii w wyznaczonym terminie;
- 3) uzyskuje materiał porównawczy, w razie potrzeby przy udziale biegłego, lekarza, uprawnionego do tego pracownika służby zdrowia, policjanta lub pracownika Policji z komórki techniki kryminalistycznej lub specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych;
- 4) w razie uzasadnionego przypuszczenia, że mogą zachodzić okoliczności wyłączające biegłego od udziału w sprawie lub inne powody osłabiające zaufanie do jego wiedzy lub bezstronności, wyjaśnia te okoliczności w rozmowie z biegłym;
- 5) określa zakres, w jakim zostaną udostępnione akta sprawy, a w razie potrzeby konsultuje się w tej sprawie z biegłym; jeżeli biegły zwróci się o udostępnienie akt w szerszym zakresie, należy rozważyć argumentację biegłego co do potrzeby wykorzystania w badaniach dodatkowych materiałów, w tym akt w całości; udostępnienie akt postępowania w części może polegać nie tylko na przekazaniu oryginałów lecz również kopii, gdy nie wpłynie to negatywnie na jakość wydanej opinii;
- 6) w razie wątpliwości, co do potrzeby powołania biegłego i zakresu badań konsultuje powołanie biegłego z prokuratorem prowadzącym lub nadzorującym postępowanie;
- 7) uzyskuje stanowisko biegłego, co do zastrzeżenia danych o miejscu zamieszkania (art. 197 § 2a k.p.k.).

§ 74. Zalecenie opisane w § 73 pkt. 6 stosuje się odpowiednio przed wystąpieniem do prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie o powołanie:

- 1) biegłego lekarza lub biegłego psychologa, który ma uczestniczyć w przesłuchaniu (art. 192 § 2 k.p.k.);
- 2) biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego podejrzanego (art. 202 § 1 k.p.k.);
- 3) biegłych, w celu oględzin zwłok i ich otwarcia (art. 209 § 4 i 5 k.p.k.).

§ 75. Policjant, który bezpośrednio uczestniczył w czynności zabezpieczenia materiału dowodowego, nie może pobierać materiału porównawczego, jeżeli istnieje zagrożenie przeniesienia śladów pomiędzy tymi materiałami.

§ 76. 1. Jeżeli ustalenie okoliczności mających istotne znaczenie dowodowe wymaga wiadomości specjalnych w określonej dziedzinie, policjant zasięga opinii biegłego z laboratorium kryminalistycznego Policji. Jeżeli przeprowadzenie badań pozostaje poza możliwościami tego laboratorium albo przewidywany czas oczekiwania na wydanie opinii przez to laboratorium utrudniłby prawidłowy tok postępowania, policjant zasięga opinii biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych albo innych osób lub instytucji, o których na podstawie dokumentów wiadomo, że posiadają wiadomości specjalne, a także dysponują środkami niezbędnymi do przeprowadzenia badań.

2. W przypadku, gdy pokrzywdzona organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi albo osoba fizyczna lub prawna chroniąca określone prawo, przedstawia dowody, które w sposób oczywisty wystarczają do rozstrzygnięcia, czy czyn zabroniony będący przedmiotem postępowania wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w przepisach chroniących własność intelektualną lub przemysłową można odstąpić od powołania biegłego.

3. Sprawdzeń w CRD należy dokonać jak najszybciej. Wynik sprawdzenia nie jest dowodem z opinii biegłego. Policjant po otrzymaniu informacji o pozytywnym wyniku sprawdzenia obowiązany jest dopuścić dowód z opinii biegłego poprzez wydanie postanowienia:

- 1) w którym nie umieszcza się pytań związanych z wynikiem sprawdzenia lub rejestracji odwzorowań w CRD;

2) do którego jako materiał porównawczy dołącza się oryginalną kartę daktyloskopijną sporządzoną w ramach tego postępowania.

4. Zalecenie sformułowane w ust. 3 stosuje się odpowiednio w przypadku sprawdzeń w zbiorze danych DNA albo innych zbiorach kryminalistycznych.

§ 77. Postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego należy sporządzić w odpowiedniej liczbie jednobrzmiących egzemplarzy, z przeznaczeniem do akt postępowania przygotowawczego oraz dla biegłego, podejrzanego, obrońcy i pełnomocnika, jeśli zostali ustanowieni, a także dla pokrzywdzonego oraz do akt kontrolnych.

§ 78. 1. Policjant obowiązany jest zapoznać się z opinią biegłego niezwłocznie po jej uzyskaniu.

2. W razie konieczności ponownego wezwania biegłego w tej samej sprawie i co do tego samego zakresu na podstawie art. 201 k.p.k., policjant upewnia się, czy uzyskana opinia istotnie jest:

- 1) niepełna (czyli nie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania albo nie uwzględnia wszystkich istotnych okoliczności lub nie zawiera uzasadnienia wyrażonych w niej ocen i poglądów);
- 2) niejasna (nie pozwala na zrozumienie wyrażonych w niej ocen i poglądów lub sposobu dochodzenia do nich albo zawiera wewnętrzne sprzeczności, nielogiczne lub nie znajdujące oparcia w badaniach wnioski końcowe, jest niezrozumiała lub nie można ustalić na jej podstawie ostatecznego poglądu biegłego).

3. Zmiana postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego może dotyczyć jedynie zakresu ekspertyzy lub pytań postawionych w trybie art. 198 § 3 k.p.k.

4. Wydanie kolejnego postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego następuje, jeżeli:

- 1) ujawniły się przyczyny wyłączenia biegłego wymienione w art. 196 § 1 k.p.k., skutkujące tym, że wydana przez takiego biegłego opinia nie może stanowić dowodu;
- 2) ujawniły się powody osłabiające zaufanie do wiedzy lub bezstronności biegłego.

5. Wydanie kolejnego postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego może nastąpić, jeżeli:

- 1) opinia jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, a wadliwości tych nie udało się uzupełnić lub sprostować poprzez ponowne wezwanie lub przesłuchanie biegłego lub biegłych;
- 2) biegły nie jest w stanie wydać opinii w określonym czasie z uwagi na jego długotrwałą niedyspozycję.

6. Jeżeli po wydaniu przez Policję postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego uzyskano informację, że powołany biegły podlega wyłączeniu i nie złożył on jeszcze opinii, to policjant uchyla wydane postanowienie o powołaniu biegłego i wydaje kolejne postanowienie powołujące innego biegłego.

7. Policjant, na podstawie art. 200 § 3 k.p.k. może przesłuchać w charakterze biegłych osoby, które brały udział w wydaniu opinii, w szczególności gdy trudno jest ocenić merytoryczne aspekty opinii ze względu na zawiłość problemu.

8. Ekspertyza wykonana na zlecenie strony nie jest dowodem z opinii biegłego w rozumieniu art. 193 § 1 k.p.k. Uzyskana w ten sposób opinia może być podstawą do powołania biegłego przez organ procesowy.

§ 79. Zapoznanie się osób, o których mowa w art. 318 k.p.k., z pisemną opinią biegłego należy udokumentować na ostatniej stronie opinii podpisami tych osób, z podaniem dat podpisania.

§ 80. 1. Policjant może powołać w charakterze biegłego również osobę, która wcześniej wykonywała w postępowaniu funkcję specjalisty, jeżeli osoba ta posiada wiadomości specjalne, o których mowa w art. 193 § 1 k.p.k.

2. Policjant może, w razie potrzeby, przesłuchać specjalistę w charakterze świadka.

§ 81. 1. Policjant powinien wezwać tłumacza do każdej czynności procesowej, przy której jego udział jest niezbędny, w celu umożliwienia stronom czynnego udziału w postępowaniu, a także do udziału w czynności dokonywanej z osobą niewładającą językiem polskim.

2. Tłumacza, o którym mowa w art. 204 § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k., należy wezwać także wówczas, gdy przesłuchujący policjant zna język, którym włada osoba przesłuchiwana lub w którym sporządzone jest pismo procesowe. Odebranie od tłumacza niewpisanego na listę tłumaczy przysięgłych przyrzeczenia przewidzianego w art. 197 § 1 k.p.k. należy udokumentować w protokole z czynności, do której tłumacz został wezwany.

Rozdział 12

Konfrontacja

§ 82. 1. Konfrontacja, o której mowa w art. 172 k.p.k., polega na bezpośrednim i jednoczesnym przesłuchaniu co najmniej dwóch osób, których zeznania lub wyjaśnienia albo treści opinii złożone wcześniej są ze sobą sprzeczne co do istotnych faktów, jeżeli konfrontacja może przyczynić się do wyjaśnienia tych sprzeczności i ustalenia stanu faktycznego. W razie wystąpienia sprzeczności w zeznaniach lub wyjaśnieniach albo między treścią opinii większej liczby osób, policjant może kolejno konfrontować po dwie lub więcej osób, planując wcześniej kolejność konfrontacji.

2. Policja nie dokonuje konfrontacji pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k., z podejrzanym lub świadkiem.

3. Jako pierwsza składa zeznania lub wyjaśnienia osoba, której wypowiedzi ocenia się jako wiarygodne. Przy konfrontacji świadka z podejrzanym jako pierwszy powinien składać zeznania świadek, a następnie wypowiada się podejrzan, jeżeli nie odmówi złożenia wyjaśnień.

4. Jeżeli ze względów taktycznych podczas konfrontacji policjant odstąpił od wyjaśnienia przyczyn zmiany zeznań lub wyjaśnień, osobę zmieniającą podczas konfrontacji swoje poprzednie zeznanie lub wyjaśnienie albo treść opinii, przesłuchuje się po konfrontacji.

5. Policjant w toku konfrontacji nie powinien dopuszczać do nawiązania bezpośredniej rozmowy między konfrontowanymi osobami.

§ 83. Przygotowanie się policjanta do dokonania konfrontacji polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu analizy protokołów przesłuchań konfrontowanych osób lub opinii biegłych oraz zapoznaniu się w niezbędnym zakresie z innymi materiałami sprawy;
- 2) określeniu zagadnień mających być przedmiotem konfrontacji;
- 3) właściwym, ze względu na okoliczności sprawy, doborze miejsca i czasu konfrontacji;
- 4) określeniu kolejności wypowiedzi osób konfrontowanych;
- 5) ustaleniu kolejności konfrontacji i odpowiednich przerw między konfrontacjami;
- 6) sposób zabezpieczenia przebiegu konfrontacji, zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa jej uczestnikom.

Rozdział 13

Okazanie

§ 84. 1. W zależności od założeń taktycznych postępowania i od warunków, jakie można zapewnić, okazanie, o którym mowa w art. 173 k.p.k., następuje:

- 1) bezpośrednio poprzez przedstawienie rozpoznającemu naocznie określonej osoby lub rzeczy;
- 2) pośrednio poprzez przedstawienie rozpoznającemu utrwalonego na nośniku wizerunku (obrazu, fotografii) lub głosu, a także rysunku, rekonstrukcji albo modelu.

2. Policja nie dokonuje okazania pokrzywdzonemu, o którym mowa w art. 185a, 185b i 185c k.p.k.

3. Policjant dokonujący okazania stosując się do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie warunków technicznych przeprowadzenia okazania (Dz. U. Nr 104, poz. 981) obowiązany jest przestrzegać następujących zasad:

- 1) każda osoba przybrana do osoby okazywanej musi wyrazić zgodę na uczestniczenie w tej czynności;
- 2) w uzasadnionych przypadkach osoba okazywana może wypowiadać słowa lub artykułować głoski wskazane przez prowadzącego czynność;

3) odstępuje się od okazania przy użyciu lustra obserwacyjnego, wizjera lub urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie okazania na odległość, jeżeli rozpoznający wnosi o dokonanie okazania bezpośrednio.

§ 85. 1. Policjant okazuje wizerunek osoby, jeżeli:

- 1) osoba podejrzana ukrywa się, przebywa za granicą, w odległym miejscu lub jest obłożnie chora;
- 2) sprawca przestępstwa nie jest znany, ale można przypuszczać, że jego zdjęcie umieszczone jest w kartach albumowych, o których mowa w ust. 3;
- 3) okazanie jawne byłoby przedwczesne lub niepożądane, zaś okazanie, o którym mowa w art. 173 § 2 k.p.k., łączyłoby się z nadmiernymi trudnościami lub byłoby niemożliwe;
- 4) osoba podlegająca rozpoznaniu zaginęła lub nie żyje.

2. Jeżeli osoba podlegająca rozpoznaniu nie żyje, można zamiast wizerunku okazać rekonstrukcję lub model jej wyglądu.

3. W przypadku rozpoznania w okazanym albumie fotograficznym lub w zestawie kart albumowych zawierających zdjęcia osób uzyskane na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, policjant wpisuje do protokołu okazania dane osobowe osoby rozpoznanej podane w albumie fotograficznym lub karcie albumowej, a w razie potrzeby uzyskuje w komórce organizacyjnej Policji do spraw techniki kryminalistycznej właściwej ze względu na miejsce wykonania zdjęcia kopię tego zdjęcia, którą załącza do protokołu.

4. Do sporządzania tablic poglądowych w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego można wykorzystywać zdjęcia uzyskane na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

5. Zdjęcie osoby policjant okazuje w zestawie zdjęć innych osób podobnych, przy czym – w miarę możliwości – powinno ono pochodzić z najbliższego okresu, w którym rozpoznający widział osobę okazywaną. Przy doborze zdjęć wskazane jest, aby zdjęcia barwne okazywać z barwnymi, a czarno-białe z czarno-białymi.

6. Okazanie zdjęć przybranych osób innych niż uzyskanych na podstawie art. 20 ust. 2a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji wymaga uzyskania pisemnej zgody osoby. Pisemną zgodę umieszcza się w aktach postępowania przygotowawczego.

7. Przed okazaniem, o którym mowa w ust. 4, policjant sporządza tablicę poglądową poprzez trwałe połączenie zdjęcia z podłożem tablicy, a także:

- 1) numeruje zdjęcia;
- 2) na prawych dolnych rogach zdjęć odciska pieczęć obejmującą także podłoże;
- 3) oznacza tablicę danymi identyfikującymi postępowanie, w związku z którym została sporządzona, a także danymi wskazującymi na to, kto ją sporządził;
- 4) jeżeli w postępowaniu sporządzono kilka tablic, nadaje im kolejne numery porządkowe;
- 5) na odwrocie tablicy umieszcza wykaz osób, których zdjęcia okazano, nie udostępniając go rozpoznającemu.

8. Przy sporządzaniu tablicy poglądowej za pomocą technik komputerowych stosuje się zalecenia zawarte w ust. 6 pkt 1, 3, 4 i 5. Tablicę można opisać na odwrocie. Pieczęć jednostki Policji umieszcza się na pierwszej stronie tablicy lub na odwrocie.

9. Jeżeli policjant okazuje tablice poglądowe ze zdjęciami, czyni o tym wzmiankę w protokole okazania z podaniem nazwiska osoby rozpoznanej i numeru odpowiedniego zdjęcia. Tablica poglądowa stanowi załącznik do protokołu okazania. Tablicę poglądową można okazywać kolejnym osobom w tym samym postępowaniu, jeżeli wiadomo, że nie mogły się porozumieć co do wyniku okazania. Wówczas w treści protokołów z tych czynności należy uczynić stosowną wzmiankę identyfikującą tablicę (data sporządzenia, dane osoby sporządzającej). Tablicy poglądowej nie załącza się do protokołów z kolejnych okazań.

10. Do okazania rekonstrukcji lub modelu wizerunku osoby albo zapisu obrazu lub dźwięku nie przybiera się innych rekonstrukcji, modeli lub zapisów.

11. W razie okazywania wizerunku osoby w postaci zapisu audiowizualnego na nośniku, nośnik ten stanowi załącznik do protokołu. Zalecenia z ust. 8 zdania 3-5 stosuje się odpowiednio.

12. Zwłoki okazuje się w miejscu ich znalezienia, kostnicy lub sali sekcyjnej, nie przybierając do tej czynności innych zwłok.

§ 86. 1. Policjant może udać się ze świadkiem lub podejrzanym na miejsce, w którym istnieje możliwość spotkania sprawcy przestępstwa lub świadka. Należy ustalić tożsamość osoby wskazanej przez świadka lub podejrzanego, a w razie istnienia podstaw – zatrzymać.

2. Podczas czynności, o której mowa w ust. 1, należy zapisać personalia osób, które znajdowały się w towarzystwie osoby wskazanej przez świadka lub podejrzanego i przesłuchać je w charakterze świadków, głównie co do faktu, że osoba wskazana była w danym miejscu w chwili wskazania. Świadka lub podejrzanego, który wskazał osobę, należy przesłuchać na tę okoliczność.

Rozdział 14

Środki przymusu w postępowaniu przygotowawczym

§ 87. 1. Policjant natychmiast po zatrzymaniu osoby informuje ustnie tę osobę o przyczynach zatrzymania i o przysługujących jej prawach, w szczególności o prawie do skorzystania z pomocy adwokata lub radcy prawnego oraz prawie do złożenia oświadczenia i odmowy złożenia oświadczenia, a także innych prawach wskazanych w art. 244 § 2 k.p.k., a następnie wysłuchuje ją.

2. Zatrzymanemu na jego żądanie należy niezwłocznie umożliwić nawiązanie kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, a także bezpośrednią z nimi rozmowę. Obecność policjanta podczas tej rozmowy może mieć charakter wyjątkowy i musi być uzasadniona szczególnymi okolicznościami.

3. W celu umożliwienia zatrzymanemu kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym stosuje się odpowiednio tryb określony w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie sposobu zapewnienia oskarżonemu korzystania z pomocy obrońcy w postępowaniu przyspieszonym (Dz. U. poz. 920).

4. Zatrzymanemu obywatelowi państwa obcego na jego prośbę umożliwia się nawiązanie kontaktu z właściwym urzędem konsularnym lub przedstawicielstwem dyplomatycznym, a w razie zatrzymania osoby nieposiadającej żadnego obywatelstwa – z przedstawicielem państwa, w którym ma ona stałe miejsce zamieszkania.

5. Wysłuchanie zatrzymanego i przyjęcie od niego oświadczenia nie jest przesłuchaniem procesowym. Wysłuchując, należy umożliwić zatrzymanemu złożenie wniosków i oświadczeń w celu wskazania okoliczności, które mogą przemawiać za jego zwolnieniem, w szczególności takich, które wykluczają popełnienie przez niego przestępstwa lub wynikają ze stanu zdrowia. Wysłuchanie nie może naruszać jego niezbywalnych praw w zakresie braku obowiązku dowodzenia swojej niewinności lub dostarczania dowodów na swoją niekorzyść (prawo do milczenia). Podawane okoliczności winny być niezwłocznie sprawdzane.

6. W protokole z zatrzymania osoby odnotowuje się oświadczenia złożone przez zatrzymanego po poinformowaniu go o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu prawach, w sposób określony w ust. 1. Wręczając zatrzymanemu pisemne pouczenie o przysługujących zatrzymanemu uprawnieniach w postępowaniu karnym, należy równocześnie wyjaśnić mu zawarte w nim treści.

7. Osobie zatrzymanej, która nie włada językiem polskim, policjant wręcza przetłumaczone na język dla niej zrozumiały pouczenie o uprawnieniach. Jeżeli tekst obcojęzyczny nie jest dostępny, w protokole zatrzymania odnotowuje się fakt ustnego przetłumaczenia przez tłumacza, pouczając jednocześnie o możliwości żądania doręczenia pisemnego zestawienia uprawnień w języku zrozumiałym dla tej osoby.

8. Osoby, o których mowa w art. 261 k.p.k., zawiadamia się tylko na żądanie zatrzymanego.

9. Jeżeli przewiduje to umowa konsularna między Rzeczypospolitą Polską, a państwem, którego zatrzymany jest obywatelem, właściwy urząd konsularny lub przedstawicielstwo dyplomatyczne informuje się z urzędu.

10. Policja o zatrzymaniu osoby niezwłocznie zawiadamia prokuratora w sposób uzgodniony przez kierowników powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury i jednostki Policji.

11. W przypadku, gdy po zastosowaniu zatrzymania, nie ma osoby zobowiązanej do sprawowania pieczy nad mieszkaniem i mieniem osoby zatrzymanej, Policja dokonuje niezbędnych czynności mających na celu zabezpieczenie lokalu i mienia osoby zatrzymanej, uwzględniając w miarę możliwości uwagi zgłoszone przez tę osobę.

§ 88. Policjant występuje do prokuratora o wydanie postanowienia o zatrzymaniu i doprowadzeniu podejrzanego, o którym mowa w art. 75 § 2 k.p.k. oraz osoby podejrzanego albo podejrzanego, o których mowa w art. 247 k.p.k.

§ 89. 1. Policjant sporządza z zatrzymania osoby protokół w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, którego oryginał włącza do akt postępowania przygotowawczego, a kopie przekazuje osobie zatrzymanej i prokuratorowi. Dodatkowy egzemplarz włącza się do dokumentacji policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, jeżeli osoba zatrzymana została tam umieszczona.

2. W razie zatrzymania osoby ujętej na podstawie art. 243 k.p.k. czas zatrzymania odpowiada przejęciu tej osoby przez Policję.

§ 90. Zażalenie na zatrzymanie przekazuje się niezwłocznie wraz z materiałami sprawy lub ich uwierzytelnioną kopią, bez pośrednictwa prokuratora, do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zatrzymania, a gdy zatrzymanie nastąpiło po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania – do sądu, w którego okręgu ma siedzibę komórka organizacyjna jednostki Policji prowadząca postępowanie, niezależnie od miejsca zatrzymania.

§ 91. Po pobraniu zatrzymanego z policyjnego pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych, celem dokonania z jego udziałem czynności procesowych, niedopuszczalne jest pozostawienie go bez dozoru.

§ 92. 1. Kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie w razie istnienia podstaw, o których mowa w art. 258 § 1-3 k.p.k. występuje pisemnie do prokuratora w sprawie:

- 1) zastosowania środka zapobiegawczego, o którym mowa w rozdziale 28 k.p.k. – z wyjątkiem tymczasowego aresztowania;
- 2) skierowania do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie.

2. Wystąpienie, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 3, zawiera:

- 1) dane osoby podejrzanego albo podejrzanego;
- 2) wskazanie rodzaju wnioskowanego środka zapobiegawczego;
- 3) wskazanie przesłanek dających podstawę do wnioskowania o dany środek zapobiegawczy;
- 4) wskazanie dowodów, które świadczą o dużym prawdopodobieństwie, że osoba podejrzana albo podejrzanym popełnił zarzucane mu przestępstwo;
- 5) wskazanie okoliczności, które przemawiają za koniecznością stosowania środka zapobiegawczego na podstawie prawnej powołanej w wystąpieniu.

3. W wystąpieniu, o którym mowa w ust. 2, o zastosowanie tymczasowego aresztowania należy ponadto:

- 1) wymienić dowody, które wskazują na zaistnienie przesłanki dużego prawdopodobieństwa, że podejrzanym popełnił zarzucane mu przestępstwo,
- 2) wskazać okoliczności, z których wynika określona obawa bezprawnego utrudniania przez podejrzanego postępowania lub możliwość popełnienia przez niego nowego ciężkiego przestępstwa,
- 3) wskazać okoliczności, z których wynika konieczność stosowania tymczasowego aresztowania oraz stopień nasilenia obaw, o których mowa w punkcie 2

– mając na uwadze, że podstawę orzeczenia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania mogą stanowić jedynie ustalenia poczynione na podstawie dowodów jawnych dla podejrzanego i jego obrońcy oraz, że sąd, po uprzedzeniu o tym prokuratora, uwzględnił będzie z urzędu także okoliczności, których prokurator nie ujawnił, po ich ujawnieniu na posiedzeniu, jeżeli będą one korzystne dla podejrzanego.

4. W przypadku ukrywania się podejrzanego Policja występuje do prokuratora o skierowanie do sądu wniosku o tymczasowe aresztowanie i wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym.

5. Można występować o zastosowanie dwóch i więcej środków zapobiegawczych łącznie.

6. W wystąpieniu o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci dozoru Policji, o którym mowa w art. 275 k.p.k., należy wskazać odpowiednie w danym przypadku obowiązki podejrzanego, w szczególności można występować o nałożenie obowiązku polegającego na zakazie opuszczania określonego miejsca pobytu, zgłaszaniu się do organu dozoru w określonych odstępach czasu, zawiadamianiu organu dozoru o zamierzonym wyjeździe oraz o terminie powrotu, zakazie kontaktowania się z pokrzywdzonym lub z innymi osobami, zakazie zbliżania się do określonych osób na wskazaną odległość, zakazie przebywania w określonych miejscach.

7. Obowiązek niezwłocznego powiadomienia organu stosującego dozór Policji (prokuratora lub sądu) o niestosowaniu się oddanego pod dozór do nałożonych obowiązków, spoczywa na kierowniku komórki organizacyjnej Policji wykonującej dozór, chyba że kierownik jednostki organizacyjnej Policji postanowi inaczej. Kopię zawiadomienia przekazuje się do jednostki lub komórki organizacyjnej Policji, w której prowadzone jest postępowanie przygotowawcze dotyczące podejrzanego objętego dozorem Policji.

8. Wystąpienie o zastosowanie środka zapobiegawczego, o którym mowa w art. 276 k.p.k., kieruje się do prokuratora w szczególności wtedy, gdy popełnienie przestępstwa pozostaje w związku z wykonywanymi przez podejrzanego czynnościami służbowymi, działalnością zawodową lub prowadzeniem przez niego określonego rodzaju pojazdów, a zachodzi obawa zacierania dowodów przestępstwa lub ponowienia przestępstwa.

§ 93. W przypadkach uzasadnionych okolicznościami sprawy, kierownik jednostki lub komórki organizacyjnej Policji prowadzącej postępowanie występuje do prokuratora o przedłużenie, zmianę lub uchylenie zastosowanego środka zapobiegawczego.

§ 94. 1. Niezbędną przesłanką przy podejmowaniu decyzji o tymczasowym zajęciu mienia ruchomego jest istnienie uzasadnionej obawy jego usunięcia czyli realnego niebezpieczeństwa, iż mienie zostanie, np.: zbyt, ukryte, oddane na przechowanie lub darowane innej osobie.

2. Okoliczności uzasadniające obawę usunięcia mienia mogą wynikać z analizy akt sprawy lub z modus operandi albo z porównania majątku osoby podejrzanej z grożącym jej rozstrzygnięciem o charakterze finansowym.

3. Z tymczasowego zajęcia mienia ruchomego policjant sporządza protokół w czterech jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- 1) pierwszy włącza się do akt postępowania przygotowawczego;
- 2) drugi pozostawia się u osoby, u której dokonano tymczasowego zajęcia mienia – stanowi on jednocześnie pokwitowanie zajętych rzeczy;
- 3) trzeci niezwłocznie przesyła się prokuratorowi z wnioskiem o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, wraz z informacją o miejscu, w którym zajęte mienie się znajduje;
- 4) czwarty włącza się do akt kontrolnych.

4. W razie pozostawienia tymczasowo zajętego mienia ruchomego u osoby podejrzanej lub podejrzanego, członka jego rodziny lub osoby godnej zaufania, policjant sporządza w jednym egzemplarzu protokół oddania rzeczy na przechowanie i w dwóch egzemplarzach wykaz rzeczy oddanych na przechowanie. Jeden egzemplarz wykazu pozostawia się u osoby zobowiązanej do przechowania rzeczy jako pokwitowanie.

5. Jeżeli prokurator nie wydał postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym w ciągu 7 dni od daty zajęcia mienia ruchomego, policjant niezwłocznie:

- 1) zawiadamia pisemnie o upadku zajęcia osobę podejrzaną lub podejrzanego oraz osobę, której oddano pod dozór zajęte mienie, jeżeli prokurator nie zawiadomił tych osób;
- 2) zwraca za pokwitowaniem mienie tymczasowo zajęte osobie, u której zostało zajęte.

§ 95. Wniosek do prokuratora o wydanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, w przypadku gdy nie dokonywano tymczasowego zajęcia mienia ruchomego, powinien zawierać informacje o składnikach majątkowych podlegających zajęciu i miejscach, w którym się znajdują.

§ 96. 1. Policja wnioskuje do prokuratora o:

- 1) nałożenie kary porządkowej w postaci kary pieniężnej, o której mowa w art. 285 § 1 k.p.k. i 287 § 1 k.p.k., a w razie potrzeby jednocześnie o zarządzenie zatrzymania i przymusowego doprowadzenia;
- 2) obciążenia dodatkowymi kosztami postępowania, o którym mowa w art. 289 § 1 k.p.k.;
- 3) wystąpienie do sądu o aresztowanie, o którym mowa w art. 287 § 2 k.p.k.

2. Wniosek Policji o zastosowanie kary porządkowej powinien w szczególności zawierać:

- 1) określenie sprawy;
- 2) określenie czynu i jego kwalifikacji prawnej;
- 3) dane personalne osoby, której dotyczy;
- 4) określenie charakteru, w jakim dana osoba została wezwana ze wskazaniem prawidłowości wezwania i uprzedzeniem o skutkach niestawienia;
- 5) określenie skutków niewykonania obowiązków, w tym ewentualnych dodatkowych kosztów postępowania;
- 6) propozycje co do rodzaju i wysokości kary, wysokości kary pieniężnej lub obciążenia dodatkowymi kosztami;
- 7) uzasadnienie.

§ 97. Niestawienie oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania z powodu choroby uznaje się za usprawiedliwione, jeżeli spełnione zostały wymogi określone w rozdziale 3 ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr 123, poz. 849, z późn. zm.⁸⁾).

Rozdział 15

Przedłużenie okresu prowadzenia i zawieszenie postępowania

§ 98. 1. Wniosek o przedłużenie okresu prowadzenia postępowania wymaga formy pisemnej i powinien wyjaśniać powody, dla których nie można było zakończyć postępowania w przewidzianym terminie, a także wskazywać kierunki dalszego prowadzenia, chyba że określił to prokurator.

2. Policja przekazuje prokuratorowi akta postępowania wraz z wnioskiem o przedłużenie okresu prowadzenia dochodzenia do 3 miesięcy albo na dalszy czas oznaczony nie dłuższy niż rok – nie później niż na 7 dni przed upływem terminu dochodzenia.

3. Wniosek o przedłużenie okresu śledztwa powierzonego Policji w całości na czas powyżej 3 miesięcy do roku Policja składa nadzorującemu prokuratorowi wraz z aktami śledztwa nie później niż na 7 dni przed upływem terminu zakończenia śledztwa.

§ 99. 1. Przeszkodami uniemożliwiającymi prowadzenie postępowania poza wymienionymi w art. 22 § 1 k.p.k. i określonymi w art. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1801) oraz w art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 i z 2015 r. poz. 28 oraz 875), mogą być w szczególności:

- 1) długotrwała nieobecność podejrzanego w kraju;
- 2) klęska żywiołowa;
- 3) zaginięcie lub zniszczenie akt postępowania.

2. Nie wydaje się postanowienia o zawieszeniu postępowania z powodu zarządzanej i trwającej czynności procesowej, chociażby jej wykonanie rozciągało się w czasie, w szczególności w razie oczekiwania na uzyskanie opinii biegłego lub dokumentację z czynności wykonywanych w ramach międzynarodowej pomocy prawnej.

3. Jeżeli do czasu zakończenia śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko kilku podejrzanym wobec jednego z nich zachodzi przeszkoda uzasadniająca zawieszenie postępowania, przed sporządzeniem aktu oskarżenia lub wniosku o warunkowe umorzenie postępowania albo wniosku przewidzianego w art. 324 § 1 k.p.k. należy wyłączyć sprawę tego podejrzanego do odrębnego postępowania i zawiesić lub wystąpić do prokuratora o wyłączenie.

⁸⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 51, poz. 293 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622.

4. W przypadku, gdy wobec podejrzanych działających wspólnie odrębne postępowanie ograniczyłoby w sposób znaczny możliwość wyjaśnienia okoliczności sprawy, przeszkoda, o której mowa w ust. 1, po stronie jednego z podejrzanych może być podstawą zawieszenia postępowania w całości.

§ 100. 1. Sporządza się łączny wniosek o zatwierdzenie postanowienia o zawieszeniu postępowania z powodu nieujęcia podejrzanego oraz zarządzenie poszukiwania podejrzanego listem gończym.

2. Przed wystąpieniem do prokuratora z wnioskiem o zatwierdzenie postanowienia o zawieszeniu postępowania, policjant prowadzący postępowanie sprawdza, czy zostały zebrane i zabezpieczone wszystkie dostępne materiały dowodowe i podjęto niezbędne czynności w celu wykrycia i ujęcia podejrzanego.

3. Jeżeli poszukiwania podejrzanego okazały się bezskuteczne, Policja zwraca się do prokuratora o wystąpienie do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania oraz wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym i jego rozpowszechnienie za pomocą środków masowego komunikowania, w szczególności Internetu.

4. W uzasadnieniu wniosku o wydanie postanowienia o zawieszeniu śledztwa policjant powinien wskazać wszystkie elementy podstawy zawieszenia, czyli zaistnienie faktu uznanego za przeszkodę, długotrwałość tej przeszkody oraz konsekwencje w postaci uniemożliwienia prowadzenia śledztwa.

5. Do uzasadnienia postanowienia o zawieszeniu dochodzenia stosuje się odpowiednio ust. 4.

§ 101. 1. W okresie zawieszenia dochodzenia policjant obowiązany jest dokonywać niezbędnych czynności procesowych; zarówno tych, których potrzeba wynika z ustaleń postępowania przed jego zawieszeniem, jak też tych, których potrzeba wyłoniła się w czasie zawieszenia dochodzenia.

2. Policjant w czasie trwania zawieszenia dochodzenia, nie rzadziej niż co 3 miesiące, sprawdza czy przyczyny zawieszenia trwają nadal. Wynik tego sprawdzenia odnotowuje się w aktach kontrolnych dochodzenia.

3. Po ustaniu przyczyn zawieszenia dochodzenia, policjant występuje do prokuratora z wnioskiem o jego podjęcie, chyba że prokurator sam je podjął.

4. Jeżeli ustały przyczyny, które spowodowały zarządzenie poszukiwania lub wydanie postanowienia o poszukiwaniu listem gończym, należy niezwłocznie wystąpić do prokuratora o odwołanie poszukiwań i zawiadomienie o tym właściwej jednostki Policji.

5. Zalecenia określone w ust. 1-4 stosuje się odpowiednio w zawieszonym śledztwie powierzonym Policji, chyba że prokurator zarządzi inaczej.

Rozdział 16

Wyłączanie materiałów i łączenie postępowań

§ 102. 1. Policjant może wyłączyć materiały do odrębnego postępowania, wobec poszczególnych osób lub o poszczególne czyny.

2. W dochodzeniu, którego czas trwania prokurator przedłużył na podstawie art. 325i § 1 k.p.k., policjant wydaje postanowienie o wyłączeniu materiałów do odrębnego postępowania za zgodą prokuratora albo na jego polecenie; w przypadku ustnej zgody lub polecenia do akt kontrolnych postępowania dołącza się sporządzoną przez policjanta notatkę urzędową zawierającą wynik uzgodnień z prokuratorem.

3. Zgoda prokuratora, o której mowa w ust. 2, nie jest konieczna, jeżeli materiały wyłączane z dochodzenia dotyczą innych osób lub czynów, niezwiązanych z danym postępowaniem.

4. Jeżeli wyłączenie ze śledztwa ma dotyczyć osób lub czynów, co do których dokonywane były czynności procesowe, policjant wnioskuje do prokuratora o wyłączenie materiałów wraz z odpisem postanowienia o wszczęciu śledztwa. Jeżeli wyłączenie ze śledztwa dotyczy innych osób lub czynów, policjant stosuje odpowiednio ust. 2, a następnie wszczyna dochodzenie lub przekazuje materiały prokuratorowi z wnioskiem o wszczęcie śledztwa.

5. Wyłączając materiały do odrębnego postępowania, policjant wydaje postanowienie, w którym podaje nazwy dokumentów i numery kart akt postępowania przygotowawczego oraz oznaczenia dowodów podlegających wyłączeniu. W postanowieniu należy zaznaczyć, czy wyłączeniu podlegają oryginały czy też kopie.

6. Wyłączone do odrębnego postępowania lub pozostawione w aktach postępowania przygotowawczego kopie dokumentów należy poświadczать za zgodność z oryginałem na każdej stronie kserokopii.

7. Policjant wyłączając materiały dochodzenia do odrębnego postępowania tylko wówczas wydaje postanowienie o wszczęciu dochodzenia, jeżeli wyłączenie nie obejmuje czynu będącego przedmiotem postępowania pierwotnego. Wyłączone materiały, dla których właściwą formą postępowania jest śledztwo, niezwłocznie przekazuje się prokuratorowi.

8. Jeżeli nie ma zastosowania zalecenie sformułowane w ust. 7, policjant dołącza kopię postanowienia o wszczęciu dochodzenia, z którego dokonano wyłączenia. Czas trwania wyłączonego postępowania liczy się od daty wszczęcia postępowania pierwotnego.

9. Przepisy o wyłączeniu stosuje się odpowiednio przy wyłączaniu materiałów do innych postępowań, w szczególności dotyczących czynów wyczerpujących znamiona wykroczenia albo przy przekazywaniu materiałów organom prowadzącym postępowanie dyscyplinarne.

10. Jeżeli śledztwo jest prowadzone o czyn karalny, o którym mowa w art. 1 § 2 pkt 2 lit. a u.p.n., popełniony przez nieletniego wspólnie z dorosłym i zachodzi konieczność wyłączenia materiałów dotyczących nieletniego w celu przekazania sędziemu rodzinnemu, policjant przekazuje akta prokuratorowi z wnioskiem o wydanie stosownego postanowienia.

§ 103. 1. Jeżeli w postępowaniu uzyskano dowody wskazujące, że podejrzany dopuścił się innych przestępstw, w sprawie których postępowanie zostało umorzone, policjant niezwłocznie występuje do prokuratora z wnioskiem o podjęcie lub wznowienie postępowania. Policjant, stosując przepis art. 325f § 3 k.p.k., sam podejmuje dochodzenie, w którym wydano postanowienie o jego umorzeniu i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw.

2. Jeżeli dla postępowań, o których mowa w ust. 1 zdanie drugie, po ich połączeniu przewidziane jest prowadzenie wspólnego postępowania w formie dochodzenia, policjant łączy postępowania bez konieczności powiadamiania prokuratora.

3. W razie łączenia dochodzeń będących w toku policjant stosuje odpowiednio zalecenie zawarte w § 102 ust. 2.

4. Jeżeli przy łączeniu dochodzeń podjętych na podstawie art. 325f § 3 k.p.k. okaże się, że postępowanie połączone prowadzone będzie w formie śledztwa, wniosek o połączenie należy zamieścić we wniosku o wszczęcie śledztwa.

5. O połączenie postępowań, z których przynajmniej jedno było prowadzone lub aktualnie jest prowadzone w formie śledztwa lub dochodzenia zakończonych na podstawie innych przyczyn niż umorzenie dochodzenia w trybie rejestrowym – należy wystąpić do prokuratora.

6. Zalecenie zawarte w ust. 5 stosuje się odpowiednio do dochodzeń zakończonych na podstawie innych przyczyn niż wskazane w art. 325f § 1 k.p.k.

7. Przy łączeniu dochodzeń równocześnie prowadzonych należy kierować się zasadami:

- 1) dochodzenie później wszczęte dołącza się do wcześniej wszczętego;
- 2) do akt dochodzenia, w którym stosuje się tymczasowe aresztowanie, włącza się akta łączonego dochodzenia, niezależnie od czasu wszczęcia tego dochodzenia;
- 3) czas trwania połączonych dochodzeń liczy się od tej daty wszczęcia łączonych dochodzeń, która jest wcześniejsza.

8. Policjant łączy postępowania wydając postanowienie w tej sprawie.

9. Kolejne zawiadomienia dotyczące tego samego przestępstwa można łączyć w jednym postępowaniu albo włączać do już wszczętego postępowania, bez wydawania postanowień o połączeniu. W pozostałych przypadkach, gdy zachodzą przesłanki do prowadzenia jednego postępowania, łączy się sprawy wszczęte stosując odpowiednio zalecenie zawarte w ust. 2.

Rozdział 17

Zamknięcie postępowania, umorzenie postępowania

§ 104. 1. Zapoznanie się z materiałami postępowania następuje na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika, wówczas, gdy ocena zebranego materiału dokonana przez prowadzącego postępowanie wykazuje, że są podstawy do jego zamknięcia i wniesienia do sądu:

- 1) wniosku, o którym mowa w art. 335 § 1 k.p.k.;
- 2) aktu oskarżenia (art. 331 i 335 § 2 k.p.k.);
- 3) wniosku o warunkowe umorzenie postępowania przez sąd na posiedzeniu, poprzedzającym rozprawę główną (art. 336 k.p.k.);
- 4) wniosku o umorzenie postępowania ze względu na niepoczytalność podejrzanego i zastosowanie wobec niego środków zabezpieczających (art. 324 k.p.k.).

2. W czasie poprzedzającym możliwość zapoznania się z materiałami postępowania przygotowawczego stosownie do art. 321 § 1 i art. 325h k.p.k. policjant może wystąpić z wnioskiem do prokuratora o wydanie zarządzenia określającego materiały, jakie zostaną skierowane do sądu z aktem oskarżenia. W przypadku złożenia wniosku o uzupełnienie tych materiałów, policjant może wystąpić do prokuratora z wnioskiem o wydanie kolejnego zarządzenia.

3. Policjant w związku z czynnością zapoznawania się stron z materiałami postępowania obowiązany jest dokonać następujących czynności:

- 1) powiadomić podejrzanego i jego obrońcę oraz pokrzywdzonego i jego pełnomocnika, zwanych dalej „zapoznający się” o możliwości przejrzenia akt i wyznaczyć termin do zapoznania się z aktami w taki sposób, aby od dnia doręczenia zawiadomienia o możliwości takiego zapoznania się upłynęło co najmniej 7 dni;
- 2) udostępnić zapoznającemu się akta sprawy wraz z informacją, jakie materiały z tych akt, stosownie do wymogów określonych w art. 334 § 1 k.p.k., będą przekazane sądowi wraz z aktem oskarżenia, z zastrzeżeniem, że takiej informacji nie przekazuje się, gdy prokurator będzie występował z wnioskiem o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar lub innych środków przewidzianych za zarzucany mu występki;
- 3) pouczyć zapoznającego się o uprawnieniu do złożenia w terminie 3 dni od dnia zapoznania się z materiałami postępowania wniosków dowodowych, a także wniosków o uzupełnienie materiału dowodowego, który ma być przekazany sądowi wraz z aktem oskarżenia, o określone dokumenty zawarte w aktach sprawy;
- 4) sporządzić protokół końcowego zapoznania się i odnotować w nim obowiązkowo fakt pouczenia zapoznającego się z materiałami postępowania o uprawnieniu do złożenia wniosków dowodowych, a także wniosków o uzupełnienie materiału dowodowego.

4. Akta postępowania udostępnia policjant prowadzący postępowanie, a gdy nie jest to możliwe, inny policjant upoważniony przez bezpośredniego przełożonego policjanta prowadzącego postępowanie.

5. Jeżeli podejrzany lub jego obrońca albo pokrzywdzony lub jego pełnomocnik nie stawili się bez usprawiedliwienia w terminach wyznaczonych na zapoznanie się z aktami postępowania – nie wyznacza się nowych terminów tych czynności.

§ 105. 1. Po uzupełnieniu postępowania o wnioskowane czynności, o których mowa w art. 321 § 5 k.p.k., policjant na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika umożliwia zapoznanie się z materiałami – w uzupełnionym zakresie.

3. Jeżeli postępowanie toczy się przeciwko kilku podejrzanym, a uzupełniano je na wniosek tylko niektórych podejrzanych, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika to z zebranymi dodatkowo materiałami zaznajamia się tylko tych podejrzanych i ich obrońców, albo pokrzywdzonego lub jego pełnomocnika których uzupełnienie dotyczy i jedynie wtedy, gdy o to wnosili.

4. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia śledztwa albo dochodzenia, w którym podejrzany jest tymczasowo aresztowany, policjant wydaje jedno postanowienie o zamknięciu śledztwa lub dochodzenia niezależnie od liczby podejrzanych.

§ 106. Jeżeli w wyniku śledztwa lub dochodzenia prowadzonego przeciwko kilku podejrzanym zachodzą podstawy, o których mowa w art. 66 k.k., do warunkowego umorzenia postępowania w stosunku do jednego lub niektórych z nich, wówczas co do innych podejrzanych policjant występuje do prokuratora o wyłączenie sprawy w odpowiedniej części do odrębnego prowadzenia.

§ 107. 1. Śledztwo albo dochodzenie może być umorzone w całości lub w części. Umorzenie w części może dotyczyć osób, zarzuconych czynów lub zdarzeń objętych postępowaniem.

2. Jeżeli stwierdzono, że podejrzany nie popełnił zarzuconego mu przestępstwa, a jednocześnie nie wykryto sprawy, w postanowieniu wymienia się obie przyczyny umorzenia postępowania.

3. Policjant umarza postępowanie wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, jeżeli zająd okoliczności określone w art. 322 § 1 k.p.k., przy czym treść postanowienia o umorzeniu powinna być sformułowana z uwzględnieniem art. 322 § 3 k.p.k. – o ile prokurator nie zastrzegł tej czynności do osobistego wykonania.

4. W przypadku zaistnienia jedynie okoliczności określonych w art. 322 § 3 k.p.k. postępowanie należy kontynuować do czasu ostatecznego wyczerpania możliwości wykrycia sprawcy przestępstwa.

5. W rozstrzygnięciu (sentencji) postanowienia o umorzeniu śledztwa albo dochodzenia należy przytoczyć opis czynu w postaci ustalonej w toku postępowania, odpowiadającą mu kwalifikację prawną, a także przyczynę i podstawę prawną umorzenia.

6. W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia należy wymienić osoby, przeciwko którym toczyło się postępowanie oraz zarzuty albo zdarzenia będące jego przedmiotem, zwięźle przedstawić czynności, jakich dokonano i poczynione ustalenia, ocenić zebrane dowody oraz wskazać podstawy faktyczne i prawne, które zadecydowały o umorzeniu.

7. Jeżeli w toku prowadzonego postępowania okaże się, że czyn stanowi tylko wykroczenie, policjant, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., umarza postępowanie stosując zalecenie zawarte w § 6 ust. 6. Zasady sporządzania i kierowania wniosków o ukaranie do sądów regulują odrębne przepisy.

8. Postępowanie może być umorzone w całości lub w części. Umorzenie postępowania w części może dotyczyć osób, zarzucanych czynów lub zdarzeń objętych postępowaniem.

9. Policjant nie jest uprawniony do wydania postanowienia o umorzeniu dochodzenia w przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 59a k.k., w postępowaniu przygotowawczym postanowienie wydaje prokurator.

§ 108. Można wydać postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw w przypadku stwierdzenia, że w toku czynności, o których mowa w art. 308 § 1 k.p.k., lub prowadzonego przez okres co najmniej 5 dni dochodzenia nie uzyskano danych stwarzających dostateczne podstawy do wykrycia sprawcy w drodze dalszych czynności procesowych oraz na miejscu zdarzenia nie ujawniono śladów działania sprawcy nadających się do badań identyfikacyjnych, a w szczególności, jeśli w trakcie czynności, o których mowa w art. 304a k.p.k., pokrzywdzony zeznał, iż:

- 1) w czasie popełniania przestępstwa nie miał bezpośredniego kontaktu ze sprawcą lub kontakt był krótkotrwały;
- 2) nie jest w stanie odtworzyć wyglądu sprawcy;
- 3) nie było innych świadków przestępstwa;
- 4) nie ujawniono śladów działania sprawcy.

§ 109. 1. Po wydaniu postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz postanowienia o umorzeniu dochodzenia w sprawie Policja zawiadamia o tym podmioty wymienione w art. 305 § 4 k.p.k., z pouczeniem o przysługujących im uprawnieniach.

2. Na wniosek strony policjant podaje jej ustnie najważniejsze powody wydania postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz postanowienia o umorzeniu dochodzenia. Zalecenia wskazane w § 6 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

3. Na pisemny wniosek inspektora pracy lub Najwyższej Izby Kontroli policjant sporządza uzasadnienie postanowienia o umorzeniu dochodzenia. Zalecenia wskazane w § 6 ust. 5-7 stosuje się odpowiednio.

4. Jeżeli zażalenie na postanowienie o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw oraz na postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie zostało złożone po terminie lub przez osobę nieuprawnioną, policjant prowadzący dochodzenie wydaje zarządzenie odmawiające przyjęcia środka odwoławczego. Policjant prowadzący dochodzenie może także wydać zarządzenie odmawiające przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia. Na zarządzenia te przysługuje zażalenie, o czym wnoszącego zażalenie należy pouczyć.

5. W przypadku uwzględnienia zażalenia albo wniesienia zażalenia na zarządzenia, o których mowa w ust. 2, Policja niezwłocznie przekazuje je wraz z aktami dochodzenia prokuratorowi właściwemu do sprawowania nadzoru nad dochodzeniem.

6. Sposób postępowania z aktami dochodzenia po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw albo postanowienia o umorzeniu dochodzenia w sprawie określają odrębne przepisy.

Rozdział 18

Podjęcie na nowo i wznowienie postępowania

§ 110. 1. Po umorzeniu postępowania, z wyłączeniem umorzonego w trybie określonym w art. 325f § 1 k.p.k., Policja dokonuje niezbędnych czynności dowodowych w celu sprawdzenia (ustalenia), czy istnieją podstawy do podjęcia na nowo lub wznowienia postępowania, tylko na zlecenie prokuratora.

2. Materiały zebrane w trybie art. 327 § 3 k.p.k. Policja przekazuje prokuratorowi.

3. Wniosek o podjęcie śledztwa lub dochodzenia umorzonego na innej podstawie niż określona w art. 325f § 1 k.p.k. albo o wznowienie postępowania kieruje się do prokuratora, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu. We wniosku należy określić sygnaturę akt umorzonego postępowania, jego rodzaj, podstawę umorzenia oraz wskazać na okoliczności i dowody uzasadniające podjęcie lub wznowienie postępowania.

4. Dochodzenie, o którym mowa w art. 325f § 1 k.p.k., może być podjęte przez Policję, jeżeli zostały uzyskane dane pozwalające na wykrycie sprawcy. Jeżeli uzyskanie tych danych nastąpiło w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych, dokumentuje się to w notatce urzędowej będącej podstawą do podjęcia dochodzenia.

5. Zalecenie zawarte w ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wystąpienia przesłanek do wydania postanowienia o podjęciu postępowania po uprzednim wydaniu postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania.

§ 111. 1. Jeżeli Policja ujawni dane wskazujące na niezasadność prawomocnego umorzenia postępowania w stosunku do osoby, która występowała w charakterze podejrzanego, niezwłocznie przekazuje prokuratorowi, który wydał lub zatwierdził postanowienie o umorzeniu, materiały zawierające te dane z wnioskiem o uchylenie postanowienia przez Prokuratora Generalnego.

2. O wystąpieniu z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, powiadamia się odpowiednio:

- 1) sprawującego zwierzchni nadzór służbowy kierownika komórki organizacyjnej służby kryminalnej komendy wojewódzkiej (Stołecznej) Policji;
- 2) Komendanta Centralnego Biura Śledczego Policji – w sprawach prowadzonych w służbie śledczej;
- 3) dyrektora Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji – w sprawach prowadzonych w komórkach służby kryminalnej właściwych w sprawach wewnętrznych.

3. Jeżeli Policja ujawni okoliczności, o których mowa w art. 68 k.k., informuje o nich niezwłocznie prokuratora, który skierował do sądu wnioski o warunkowe umorzenie postępowania wobec określonej osoby.

Rozdział 19

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 112. Tracą moc wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez policjantów (Dz. Urz. KGP poz. 7, z 2013 r. poz. 14 oraz z 2014 r. poz. 116).

§ 113. Wytyczne wchodzi w życie z dniem 24 lipca 2015 r.

Komendant Główny Policji

nadinsp. Krzysztof GAJEWSKI